

VELIKA MOĆ POLITIČNO ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA

SEDEM MILIJONOV ČLANOV IN TRIDESET MILIJONOV VOLILCEV

Socialistične stranke, združene v Delavski-socialistični internacionali, sodelujejo s strokovno internacionalo. Priprave za prihodnji kongres

V politični in ekonomski krizi, ki obsega v raznih oblikah vs svet, se milijoni ozirajo na silo politično in strokovno organiziranega delavstva. Vedo, da buržoazija ne bo rešila velikih problemov, vedo pa tudi, da lahko izvede naredbe, sporazume itd., ki bi križali omilile, ki bi brezposelnim pomagale do kruha in ki bi ublažile napeto stanje, v katerem se lahko vsak hip dogode vojni zapletljaji.

Vse zavedno delavstvo, neglede ali pripada komunističnim ali socialističnim strankam, želi, da bi bila sovjetska eksperimentiranja za zgradbo socialistične države v Rusiji uspešna, da si glede metod mišljenja zelo razlikujejo. Veliko manj upanja pa stavijo ljudstva v komunistične stranke izven Rusije, ker so večinoma le sredstvo ruske zunanje politike in ob enem material za preiskuševanje taktike komunistične internacionale. Konstruktivnosti v komunističnih strankah izven Rusije ni, ker bazirajo na taktiki, da je treba kaos povečavati in vsled tega izrabijo vsako priliko za izvajanje tega načela.

Razen v Nemčiji so komunistične stranke povsod drugod v prošlih par letih oslabele, zadnje čase posebno na Češkem, v enih državah pa so dosegle namen, kakršnega buržoazija ni mogla, to je, z bojem proti socialistom so oslabele delavsko gibanje v celoti in sedaj reakcija komunistično gibanje siloma zatira, socialistično pa je oslabljeno.

V Zd. državah je komunistično gibanje "amerikanizirano" v tem, da išče ceneno reklamo v časopisju. Zaslombe med ljudstvom ima manj kakor pred 10. leti in mnogo manj kot pred petimi leti. Ima pa dobro izvežban aparat, ki izrablja razne prilike, zato da časopisje piše o njemu.

V deželah izven Rusije so socialistične stranke edine, ki delajo smoteno za rekonstrukcijo ekonomske uredbe. Naloga je ogromna, kakor je gospodarski in politični kaos kolosalnega obsega. Socialisti ga niso povzročili, niti ni še v njihovi moči izvajati svoj program v velikem obsegu z drastičnimi metodami. Posedujejo

jo pa že dovolj veliko silo, da zavirajo fašistično poplavo, da zabranjujejo reakciji v večini važnejših dežel počenjati absolutistične orgije in da vodijo ogromno propagando proti militarizmu ter za politiko sporazuma med deželami.

Angleška delavska stranka, ki bi morala v tem procesu odločujoče vplivati, ima vsled vstopa v vladno polne roke dela s kolonijalnimi problemi, z Indijo in pa vsled padca angleške industrije, kar je povzročilo kronično brezposelnost. Vzlic temu je vpliv angleške delavske vlade v svetovni politiki velik in deluje ugodno na zaviranje Mussolinijevih groženj in v splošnem na akcijo za razoroževanje.

Socialistična stranka v Nemčiji ima zdaj dovolj posla doma s fašističnim valom ter z veliko ekonomsko krizo, ravno tako avstrijska, toda vse te tri tvorijo skupno z ostalimi internacionalo delavskih političnih strank s sedem milijoni članov in okrog 30,000,000 volilcev.

S to ogromno politično silo sodeluje Mednarodna zveza strokovnih unij, katere združuje v svojih vrstah mnogo milijonov strokovno in industrialno organiziranih delavcev. Nedavno je njena eksekutiva na svoji seji izvolila posebno komisijo, katere naloga je izdelati načrt za čimtesnejše sodelovanje obeh internacional v borbi za izboljševanje življenjskega stanja delavcev, za rešitev velikih socialnih problemov na mednarodni podlagi, za boj proti fašizmu in militarizmu in za temeljno preobnovo svetovne ekonomske strukture. Ker so dežele druga od druge ekonomsko odvisne, je treba probleme, ki so splošnega značaja, reševati skupno.

Prihodnje leto se bo vršil na Dunaju kongres socialistične delavske internacionale, ki bo predstavljal večjo organizirano moč zavednega delavstva, kot katerikoli delavski kongres od početka svetovne vojne dalje. V marsikateri deželi je socialistična stranka že največja, ali pa druga največja. V Angliji, Nemčiji, Franciji, Avstriji, Belgiji, na Švedskem itd. so socialistične stranke faktor, ki ga posedujoči sloji ne morejo več zadržati, tudi ako poskušajo s silo. Celo v državah, v katerih vlada diktatura, je socialistično gibanje jaka moralna sila, tudi ako legalno ne sme obstojati kot stranka.

Svet je v krizi, ki jo je povzročil kapitalizem. Logično je, da jo kapitalizem ne bo rešil v prid ljudskih interesov, razen v toliko, v kolikor so ga v stanu primorati delavske organizacije. Pod sedanjim uredbo ljudske koristi ne morejo biti zavarovane. To pojasni, čemu se milijoni pridružujejo socialističnim strankam, in čemu postaja delavsko gibanje svetovna velesila.

DOMOVINA BREZDOMCEV JE TROTOAR

Mnogo tisoč brezposelnih v Chicagu je prebilo noči skozi poletje v parkih. Od kar je pritisnil mraz, se potikajo v zavetjih, kakršne pač morejo najti. Par njihovih "hiš" lahko vidite na sliki na 8. strani. Na tej sliki je spodnji predel Michigan ulice, ki služi ponoči brezposelnim za "sladki dom". Nekaj ulic v Chicagu ima namreč dva predela. V pritličnem vozijo poulične kare in trucki, na gornjem pa avtomobili. Strop med njima, ki je zgrajen na travrhah in stebrih, je iz železa in betona. V spodnjem predelu Wackerjeve ulice spi ali pa prezeba vsako noč par tisoč brezposelnih. Nekaj sto jih prenočuje v spodnjem predelu Michigan ulice in v drugih krajih "dvostopenjskih" ulicah v "Loop". Več tisoč se jih potika po raznih azilih, kjer dobe prenočišče na par deskah za dajm ali kvoder. Ene vzamejo v zavetje policijske postaje, Salvation Army, mesto itd. Spodnjemu delu ulice Wacker Drive, ki je ponoči vsa živa brezposelnih in njihove mizerije, so dali brezdomci ime "Hoover's Hotel". Napise s to označbo trgajo proč mestni delavci, seveda podnevu. Hoover je kandidiral za predsednika z geslom, "Republican Victory Means Steady Jobs and Prosperity" (Zmaga republikanske stranke pomeni stalno delo in blagostanje). Vprašajte brezdomce v velikih mestih, kakšno je njihovo mnenje danes o "Hooverju in prosperiteti". Pokazali vam bodo "Hoover's Hotel".

200,000 DRUŽINAM GROZI BEDA

Več kot 200,000 družin v Zd. državah bo živelo to zimo v skrajni bedi. To je priznal ne kak socialist nego James Feisser iz Washingtona, D. C., ki je podpredsednik ameriškega Rdečega križa.

Dve sto tisoč družin! Računajte, da šteje vsaka povprečno pet članov, kajti velike družine so najbolj izpostavljene bedi v časih, kakor so zdaj, pa imate okrog milijon ljudi, ki bodo v razmerah umiranja vsled pomanjkanja.

"Za te ljudi bi bilo bolje, če bi poginili v ognju, v viharju ali kakih drugi katastrofi, namesto v počasni metodi, ki daje preveč solca ter premalo dežja."

S tem je hotel reči, boljše je poginuti naglo, kakor v teku mesecev počasnega ginevanja v mrazu in bedi.

Sijajna slika prosperitete v najbogatejši deželi na svetu.

Produkcija v Fordovih tovarnah

Meseca avgusta je bilo v Fordovih tovarnah po svetu produciranih 99,142 raznih avto-vozov, ali 33,035 manj kakor julija in 106,492 manj kot avgusta lanskega leta. Morda je ta razlika znamenje "vračajoče se prosperitete".

Veliko poklicanih, malo izvoljenih

V nemški državni zbor se je pri prošlih volitvah potegovalo za okrog 500 sedežev kar 7,515 kandidatov, med njimi 637 žensk.

Velika brezposelnost vznemirja politikaše

Konference, ki jih zdaj sklicujejo republikanski in demokratski župani, guvernerji ter predsednik Hoover za omiljenje brezposelnosti, so večinoma vada za glasove in tolažba gladnim, ki čakajo dela

Končno vendarle! Kapitalistično časopisje se je domislilo, da je tudi v tej deželi mnogo mnogo brezposelnih delavcev, ne samo v Angliji in Nemčiji, pa pišejo o njih, priobčjuje slike blagov, v katerih žive, in apelirajo na dobra srca, naj prispevajo v pomožne fond ali pa odpro službe. Dolge mesece so kapitalistični listi trdili, da se ni treba nič bati, kajti naša je bogata dežela, krah na borzi za delavstvo sploh nič ne pomeni, ker se bo delalo naprej in denar bo šel namesto v špekulativne svrhe v bodoče v bussines. Vedeli so, da lažejo, in lagali je Hoover, lagali so vsi drugi glavari obeh kapitalističnih strank s svojimi objubami in s svojimi hinavskimi kritikami.

Danes pa so odkrili, da imamo res problem brezposelnosti in sklicujejo konference ter dajejo "nasvete". Na sestanku v Illinoisu, ki ga je sklical guverner Emerson, je priporočal načelnik komisarjev okraja Cook, da vsak delavec, ki je vpislen pri mestni občini ali okraju, prispeva v pomoč brezposelnim en dolar in potem se procentuelno od plače. Ta sistem bi se potem raztegnilo še na delavce v industriji. Sugestija je našla odobravanje posebno med kapitalisti, ki si

cer radi prispevajo za kake vdomete, sohe, nove cerkve itd., silno neradi pa vrnejo kak cent delavcem. Sugestija je krivična v tem, kar ustvarja načelo, da so zaposleni delavci dolžni podpirati nezaposlene. Pravilno in edino pravično bi bilo, da bi skrbele za nje kompanije iz svojih čezmernih profitov in pa kapitalisti, ki bi lahko dali v ta namen polovico svojih čistih dohodkov, kajti bogastva so jim spravili skupaj delavci, ki sedaj prezebajo in trpe pomanjkanje. Požrelost kapitalizma se zrcali posebno še ob takih prilikah. Zaposleni delavci pa pomagajo kolikor morejo posebno svojem brez da bi bili v to prisiljeni, toda dosti ne morejo, ker imajo vzlic več ali manj stalnemu delu težak boj za obstanek.

Hoover, ki je leta 1928 zatrpel volicem, da glas zanjo pomeni stalno delo in neprekinjeno prosperiteto, tudi sklicuje konference za odpravo brezposelnosti, dalj pa njegova akcija še ni prišla. Demokratski voditelj McAdoo priporoča, da naj se pokupi od farmarjev surplus pšenice, in se jo spremeni v kruh za brezposelne. Mesto Boston je dovolilo iz svoje blagajne milijon dolarjev. Medtem se mizerija naglo večja.

POLITIČNA VOJNA PROTI SOCIALISTOM V AVSTRIJI

V Avstriji fašisti groze, da pošljejo proti socialistom na "mirno ekspedicijo" 300,000 mož svoje fašistične milice iz agrarnih krajev Tirolske, Štajerske, Koroške in Gornje Avstrije, in to še pred državno-zbornimi volitvami, ki se vrše 9. novembra. Klerikalci pod vodstvom duhovnika Seipla nastopajo skupno pod skupnim programom klerikalnega nazadnjstva in monarhistične reakcije.

Zmerne buržvazne stranke so se zedinile za skupni nastop pod vodstvom bivšega kance-larja Schoberja; v volilnem apelu poudarjajo, da je treba Avstrijo rešiti pred socialistično poplavo, a treba jo je obvarovati tudi pred nevarnostjo fašizma, ki bi s svojimi neodgovornimi voditelji povzročil velik ekonomski kaos in propast Avstrije.

Vse stranke so si edine v nasprotovanju socialistom, niso si pa edine glede svojega programa. Fašisti so najbolj arogantni in groze, da če ne dobe protisocialistične stranke večine, tedaj se bodo vlade polastili s silo.

Socialisti so na boj pripravljeni, drugače ne bi povzročali med buržoazijo toliko strahu. Zanimivo je, da so v Avstriji klerikalci s skrajnimi fašisti v politični zvezi, ravno tako na svoj način v Italiji, medtem ko ima fašizem v Nemčiji "protestantsko dušo", pa je neki nadškof nemškimi katoličanom prepovedal pripadati v fašistično stranko.

Ali je tudi to božja kazen?

Lemontska "Ave Maria" je našla celo vrsto čudežnih kazni, ki so doletele bogotajce. Kaj pa kazni, ki dolete verne?

V Kotzebue v Alaski je padel na tla aeroplan, v katerega sta bila dva katoliška duhovnika in pilot. Vsi trije so bili pri padcu ubiti. Aeroplan, ki je bil last jezuitov, je bil blagoslovljen. To poročilo je brzojavila tisku Association Press dne 14. oktobra. Ako je kazen božja to, da zadene človeka kap v petek, potem ko je jedel meso, čemu sta zaslužila tako tragično smrt, ali kazen, duhovnika, ki misijonarita v mrzli Alaski.

V katedrali v Celayji, Mehiko, so eksplodirale rakete, katere so imeli v nji spravljene za večerno slavnost v počast sv. Miguela. Pet tisoč jih je bilo. Vsled eksplozije je cerkev zelo poškodovana in več ljudi je bilo opasno in nekaj lahko ranjenih.

Nekje v Rumuniji je udarila prošlo poletje v cerkev strela, ko je v nji molilo mnogo ljudi da bi Bog odvrnil nevihto. Veliko vernikov je bilo v paniki ubiti.

Če bi hoteli naštevati "čudežne" kazni, bi bili mi zanje manj v stiski kakor pa "A.M." za svoje.

RADNIK IZHAJA V ZMANJŠANEM OBSEGU.

Hrvatski komunistični dnevnik "Radnik" je ta mesec zmanjšal obseg s 4 na 2 strani. Vzrok so finančne zagate.

AFL. OSTANE NA PREJŠNJIH POTIH

Delegacija v Bostonu šla mimo velikih socialnih problemov največ miže. Taktika ji ostane nespremenjena, istotako odbor.

V času, ko butajo v ospredje pereči socialni problemi, je konvencija A. F. of L. bolj živovarila nego živela. Namesto, da bi pokazala uspehe, so bila poročila polna suhoparnih fraz in števil, s katerimi se opravičuje ali pa zakriva nazadovanje unij.

Kake znatne skupine naprednih delegatov na bostonski konvenciji ni bilo. To gibanje je še brez močnega voditelja, kajti napredni delegatje, ki zastopajo neznatne unijske zvezice v raznih mestih širom Zd. držav, ne pridejo dosti v upošte, pač pa reprezentanti močnih zvez, kot npr. unije tiskarjev in stavbinskih delavcev.

Pristaši C. P. L. A. (Konferenca progresivne delavske akcije) je imela v času konvencije nekaj svojih sestankov, na katerih se je kritično ocenjevalo delo vodilnih odbornikov A. F. of L. in Hooverjev govor, toda ta skupina ni še toliko močna, da bi mogla s svojimi delegati rešiti konvencijo monotonosti. Za prepoved ameriških unij je treba z agresivno propagando med članstvo česar se zaveda tudi omenjena konferenca. Konservativnost na vodstvu A. F. of L. se bo začela umikati šele kadar pride med članstvo nov duh, prepomen z idealizmom, ki edini more dati unijam potrebne energije za borbo proti kapitalizmu. Konvencija je ponovno izvolila ves prejšnji odbor.

ZAVEZNIK AVSTRIJSKEGA FAŠIZMA

Na sliki je "doktor sv. pisma" Ignac Seipel, bivši avstrijski kancelar in voditelj klerikalne stranke v Avstriji. V tekočem volilnem boju za sedeže v državnem zboru se je zvezal za skupno akcijo z voditelji avstrijske fašistične milice. Dr. Seipel je vrgel prejšnjo zmerno buržoazno Schoberjevo vladu s pomočjo fašistov. V sedanjih vladi je Seipel zunanji minister.

NAJBOLJŠE
ILUSTRIRAN

jugoslovanski
časopis v Zd.
državah je

PROLETAREC

Glasovi iz Našega Gibanja

Resnica, katero se ne more premakniti

Tisti, ki pravijo, da so nepristranski zato ker ne spadajo v socialistično stranko ali ne glasujejo za socialistične kandidate, varajo samega sebe.

ALI SI NA STRANI BURŽUAZIJE—ALI PA NA STRANI PROLETARIATA, v sredi NE MOREŠ BITI, ker srednje poti v tem slučaju ni.

Ali si ZA kapitalizem, ali pa si PROTI. Če si brezbrizen ali "nestran kar", pomagaš indirektno kapitalizmu. Ako agitiraš in glasuješ za republikansko ali demokrasko stranko, podpiraš kapitalizem in s tem sistem, ki povzroča brezposelnost, zniževanje plač, dražitev življenjskih potrebščin, zvišanje carin v korist profitarjev, terorizem kapitalističnih kosaških policij, sodnin prepovedi itd.

Če si aktiven član socialistične stranke, ali tudi če samo glasuješ za kandidata socialistične stranke, pomagaš s tem v borbi za program, ki zahteva preosnovno družbene uredbe tako, da bo delavstvo produciralo dobrine življenja za potrebo, ne za profit. Danes milijoni, ki vse ustvarjajo, ne posedujejo ničesar drugega kakor svojo delavno moč. In še to morajo ponujati na trgu meznega suženjstva za plačo, ki je sramotno nizka. Socializem zahteva ljudsko posest produktivnih in distributivnih sredstev; javno zdravstvo; skrajšanje delavnika in toliko, da bo dana prilika vsem dobiti zaslužek. Zadostne plače za dostojno preživljanje. Stanovanjske reforme v velikih mestih, kjer ljudje živijo tesno stlačeni skupaj kakor mravlje.

Socializem je program ljudskih interesov. Kapitalizem, katerega v tej deželi zastopata v politiki republikanska in demokrasko stranka, je program privatnih interesov za privaten profit.

Na kateri strani ste vi? Pomnite, v sredi ne morete biti, ker srede v tem slučaju ni. Ako delujete za socializem, ste za svoje koristi; ako pa pomagata republikanski ali demokraskostranki, pomagata sistemu, kakršen vas tepe.

Kam in za koga se odločite 4. novembra? Zase, ali za interese izkoriščevalcev?

Clevelandski drobci

Collinwood, O. — Nobenega kompromisa! Voja! Ne govorite samo, nego delujte! Zakaj pa?? Zaradi pijače! Mi hočemo 2.75% pivo. Treba je vojne fonda. Clevelandska kvota je \$200,000, in za vse Zed. države \$10,000,000. Tako se je sklepalo na banketu v hotelu Hollander, na katerem so bili navzoči magnatje Mather in sin, L. C. Hanna, J. L. Severance, Philip R. Mather, (Peter Witt, ki pa ni magnat) in mnogo drugih. Manjkalo je samo še "Cotton Matherja", da bi obsodil prohibicijo na grmado, kot je obsodil copernice.

Pijača je sedaj, ko se bližajo volitve, glavno vprašanje. Res, brezposelnost, ampak kdo bi se brigal zanjo! Pač, vpsodili smo par sto oseb v clevelandskih parkih, kar bo trajalo toliko časa, da minejo volitve. Sedaj v svrhu kampanje lahko pokazemo, kako dobri so za brezposelnost republikanci in demokratje.

Pijača? Oh, koliko je grozda — kako lahko bi rešili delavci vprašanje prohibicije, samo da bi delali! Tako pa je sicer dosti mošta, toda ne dela iz ne denarja. Vprašanje ni, "kaj bom pil?", nego, "kako neki bom plačeval assement, davke, obloke otrokom za v šolo in kaj bomo jedli?" Tudi političarji sempatam priznajo, da je za brezposelnost žalostna, še celo Hoover, toda mar morejo oni pomagati? Bo že kako enkrat s božjo pomočjo! Saj je tudi v Evropi slabo. Bo že prešlo samo od sebe, samo zaupajmo, pa se bo prestalo. See?

Tudi naša slovenska politika je šudna. White je suh demokrat, Buckley pa moker. Prvi je kandidat za gubernija in drugi za U. S. senatorja. Pri "Am. Domovini" so demokratje, toda mokri. McCulloch je suh republikanec, Cooper pa kar si

že bodi. Slednja sta republikanska kandidata za prej označene urade. Pri "Enakopravnosti" vlada republikanski sentiment, toda je "wet". To ti je pravi Babilon, ta naša politika. Pri "E." so se nekam tako izrazili, da je McCulloch prijatelj delavcev, ker je za visoke carine. A. F. of L. se s tem ne strinja in ga označuje za neprijatelja unij. Maurice Maschke, boss republikanske stranke v Clevelandu, je dobil zopet svoj prostor v meščanskih listih. Kaj če bi to vedel Andrej Kobal! Kriminalca postopek, kaj?

V nedeljo bo v Collinwoodu zopet živahno. Popoldne se bo vršila v Slovenskem delavskem domu v spodnji dvorani konferenca klubov in društev Prosvetne matice JSZ. Poseben odbor bo skrbel, da delegatje ne bodo ne lačni ne žejni po zaključku seje, oziroma potrudil se bo, da se ne neprimerno končanje svojemu delu iznebe. Zvečer pa se vrši v istem domu obširen varijetni program pod avspicijo kluba št. 49 JSZ. Govorila bo tudi Anna P. Krasna iz Parkhilla. Ženske go pridejo poslušat v večjem številu kot pa so doslej prihajale na take prireditve. Izvedle bodo, čemu je Ana interesirana v socialističnem gibanju. V soboto bo govorila na prireditvi kluba JSZ v Girardu, v nedeljo 26. okt. zvečer pa v Slovenskem delavskem domu.

Točen spored je razviden iz oglasa v tem Proletarcu. Somišljeniki in vsi delavci v Clevelandu in okolici so vabljani na prireditev kluba št. 49 JSZ. Odbor je za obširen spored izposloval sodelovanje naših pevcev, zborov, godbenikov itd., ki vas bodo zabavali. Čuli boste slovensko govornico, kar je med nami redka prilika. In ob enem boste tudi vi s svojo prisotnostjo sodelovali v kampanji, ki je namenjena skupni delavski stvari. Vstopnina je nizka. Koliko, vam pove oglas.

Frank Barbič.

Vabilo na predavanje in o drugem v Detroitu

Detroit, Mich. — V nedeljo 26. okt. ob 3. pop. bo predaval v klubu št. 114 JSZ. na 116 W. Six Mile Rd. Joseph A. Siskovich iz Clevelanda. Predmet predavanja v slovenskem jeziku je "Socializem: pot k človeški svobodi". V angleškem jeziku pa bo predaval o predmetu "Socialism — the New Ideal of Mankind." Ustrezno bo s tem vsem, to tistim, ki raje poslušajo slovenske govore, in mladini, ki take predmete laglje razume, če ji o njih predava v angleškem jeziku.

Vabljen na to predavanje je vsa slovenska javnost v Detroitu in okolici. Časa je zdaj mnogo, kajti eni delajo le polovico tedna, drugi nič. Te razmere nas še bolj silijo, da se zanimamo za socialistično gibanje in njegov program, to je, da zapodamo, kaj socializem hoče in v čem in kako bo preuredil ekonomski sistem.

Predavanje bo poučno, o tem ni dvoma. Nikomur ne škodi, če si izpopolni svoje znanje, ker nas to usposobi, da širimo nauk socializma naprej. Kajti četudi je kapitalizem že zrel, da se ga preuredi v socialistični ekonomski sistem, je pa ovira temu preobratu v ljudstvu, ki zanj ni še zrelo. Zato je naloga socialistov, ki morajo med maso kot agitatorji in učitelji, toliko večja.

V interesu privatnega profitarkega sistema je, da svojo uredbo ohrani. Zato je naravno, da zavaja milijone ljudi s svojim tiskom, s pridigarji, s svojimi korumpiranimi politikarji, da radio, s filmi in vsami drugimi mogočimi sredstvi. Na razpolago imajo milijone dolarjev, s katerimi plačujejo stotisoče zavajalcev in jim dajejo na razpolago naprave, kot npr. filmsko industrijo, radio postaje, ogromno kapitalistično časopisje itd., da drže ljudstvo v nevednosti, in ga drže proč od socialističnega gibanja.

Frank Barbič.

Palača madžarskega državnega zbora, ki je tu na sliki, je ena najlepših na svetu. V njej mala skupnica socialističnih poslancev dviga svoj glas za pravice potlačeni. Ali vzlic 'blagoslovu', ki ga po zatrdilu fašistov prinašajo diktature, ima Ogrska kritičen problem brezposelnosti. Ne le armada industrialnih, nego tudi 200,000 kmečkih delavcev je brez zaslužka. Vlada jim oskrbuje toliko hrane, da jih brani smrti pred gladom. Parlament je pod absolutno kontrolo režima.

Prizor z demonstracij brezposelnih v Budimpešti. Na sliki so policaji in neki aretiranci, katerega so izročili "roki pravice", ker je klical, "Doli s tiranijo ter njenim Hortyjem in Bethlenom!" To je na Madžarskem veleizdaja najhujše vrste. V teh izgrelih je bilo nekaj delavcev od orožnikov ubitih, mnogo ranjenih in več sto aretiranih.

Prizor z demonstracij brezposelnih v Budimpešti. Na sliki so policaji in neki aretiranci, katerega so izročili "roki pravice", ker je klical, "Doli s tiranijo ter njenim Hortyjem in Bethlenom!" To je na Madžarskem veleizdaja najhujše vrste. V teh izgrelih je bilo nekaj delavcev od orožnikov ubitih, mnogo ranjenih in več sto aretiranih.

sličnega gibanja. O socializmu govore največje bednote, zato da ga diskreditirajo med neukim ljudstvom. Temu v okom pridemo le, če se socialisti dobro izveščajo za argumentiranje z nasprotniki, in delavci, ki poslušajo, pri tem spoznajo, kdo je v pravem in kdo ne.

Ničesar ni lažjega kot dokazati glupost gospodarskega sistema, ki je zgrajen zato, da služi nekaj stotinam kapitalistov za grabljenje profita. Dokaz imamo v ogromnih neuspehi Hooverjeve administracije; v žongljanju s prohibicijo, ki jo kapitalistična politika rabi v dvojni namen: za dobičanje granta in pa da z njo varajo ljudstvo v volilnih kampanjah.

Kakor vsakemu gibanju, je tudi našemu potrebno sodelovanje mladine. Kluba JSZ. v tej nasebljivi se lahko ponašata, da sta ga v veliki meri deležna. Mladina spoznava, da je vsled požrešnosti profitarjev oropana mnogih prilik za zabavo in druge ugodnosti življenja, ker jo davi brezposelnost in izkoriščanje, kakor njihove starše.

Člani klubov št. 114 in 115, dajmo mladini v iskanju stikov z našim gibanjem vsu potrebno pomoč. Obiskujemo njihove seje in sestanke. Potrudimo se, da ne bomo storiili ničesar, s čemur bi jih odtujili od nas. Delavska mladina spada v delavsko gibanje, in starejši sodrugi se morajo tega še posebno zavestati ter jo navajati v naš krog.

Da zaključim s ponovitvijo naznanih: predavanje bo v nedeljo 26. okt. ob 3. popoldne. Vabijeni vsi. Vstopnina do 3. ure je prosta, potem 25c za osebo.

Po predavanju plesna in prosta zabava.

Peter Benedikt.

Razno iz vzhodnega Ohia

Bridgeport, O. — Premogovniški baroni so v nekaterih rovih zopet utrgali plačo 5c od tone nakopanega premoga. Ena kompanija plačuje zdaj le 35c o tone za neokordno delo 53 na dan. L. 1927 smo prejimali 75c od tone in za neokordno delo 75.50 na dan. To še ni vse, kajti vrhu znižanja plače se dela samo eden ali dva dni v tednu. Premalo za živeti in preveč za umreti.

Jeklarne in druge tovarne obratujejo komaj s polovico sile in še tista polovica le po par dni v tednu. Sijajne razmere, kajne? 21,000,000 ljudi je leta 1928 glasovalo za sistem kakršen je, in le nad pol milijona proti. Ali se je čuditi, če kapitalisti smatrajo, da smejo z delavci početi kar se jim zljubi?

Poslednje tedne sem po naročilu federacije SNPJ. obiskal nekaj sej društev te jednote, da jih pridobim za pristop. Rezultat ni povoljen. Država bodo še razmotrivala o stvari.

V interesu vseh društev SNPJ. v vzhodnem Ohio in bližnjih naselbinah W. Va. je, da pristopijo. Čim popolnejša je organizacija, toliko boljše. Ako se bi delavstvo zadostno poglabilo v važnost federacij za božičnost jednote, bi ne bilo v nobenem društvu nasprotovanja. Tisti, ki problem razumete, pojasnite ga drugim. In pomnite, da ni koristno, če stvar razumete, pa ne prihajate na seje, da bi se udeležili razprav in vprašanje pojasnili tako kakor je.

Vsi, ki so aktivni v prizadevanjih ojačati delavske organizacije v naprednem duhu, morajo prenesti veliko očitkov za storjene in nestorjene napake drugih, in še več predavati, ki so brez podlage. Ta ali oni je poslušal ali čital zabavljaja za vratnežev, klerikalnih listov ali kakih drugih napredku sovražnih traktatov, kako je E. K. "požri" milijonski fond, in zdaj je kajpada "milijonar". Ej, kako prijazni so ljudje v natočevanju, podtikavanju in zmerjanju! Ni čudno, da je kapitalizmu in klerikalizmu tako lahko dajata ogromno večino mase v svojih kleščah.

Zelo pridni z očitki so komunisti. Ne vem, zakaj se skrivajo pod tem imenom, kadar rujejo proti pošteni delavski organizaciji in bližajo poštni ljudi. Čudno, da se je komunistično gibanje čisto pretvorilo za enojko, ki naj zavira napredek in razmah socialistični stranki. Kar se tiče poštenosti komunistov, naj glede fardov molče, kajti nobena organizacija ni svojih kolekt razmetala tako brezplodno in površno, kakor ravno komunisti, ki so nabirali razne fondove v prešlih desetih letih še pod stoterimi zavajalnimi in vabljivimi imeni. V Prosveti z dne 13. oktobra sem bral, da so se komunistični "mučeniki" v Gastoniji zelo slabo postavili. Mar jim je res samo za reklamo? Liga za civilne svobodščine je zarje postavila varščine v znesku \$27,000. Obtoženi komunisti so bili na prostem pod poroštvom, to svobodo pa so izrabili trije z begom v Rusijo, ostali pa se skrivajo tukaj. Civil Liberties League je prišla ob tisočake, in to ne prvič. Težko jih je nakolektati. Je že prav, da se človek umakne prosekucijam ter nevarnosti ječe, toda kdo bo se postavil varščino za kakšnega delavskega agitatorja? Delavci pač ne bodo hoteli riskirati svoja mala posestva in kadar mu bo rekel agitator, podpiši varščino za tega in tega stavkovnega voditelja, se bo pomisljal in odklonil. Socialisti, katere so zapirali med vojno v znotinah, niso bežali, niti se skrivali, če so bili do obsodbe na prostem pod varščino. Komunisti pa so agitirali tako junaško taktiko po vojni in jo igravo še zdaj. Pokojni voditelj I. W. W. Bill Heywood je istotako pobegnil, potem ko je doberhoten človek riskiral svoje tisočake za nje.

govo poročilo in jih seveda izgubil. Kdo je ravnal bolj junaško, Deba ali Heywood? Beg je opravičljiv le v razmerah, kakršne so v Italiji ali kakršne so bile v carski Rusiji, kjer sploh ni mogel biti nihče pod kakim poroštvom, kajti če pride pri oblasti na črno listo, ga fašizem spravi s poti, in isto je delal carizem. Tukaj pa ni treba drugega kot da se delavstvo združi v močno politično stranko, in politični ter industrialni jetniki bodo kmalu osvobojeni.

Petindvajset let v zgodovini slovenskega socialističnega kluba je dolga doba. Tolikšno prošlost beleži razen kluba št. 1 v Chicagu samo klub št. 2 v naselbini Glencoe, O. Zaključil je, da priredi slavnost 25-letnice v soboto 15. novembra zvečer v prostorih Ankona Kravanje.

Ako bi imeli povsod tako vztrajne sodrugi in sodruginje kakor jih ima klub na Glencoe že četrto stoletja, bi JSZ. bila tudi po članstvu mnogo mnogo jačja kakor je danes. Od marsikoga beremo v dopisu: ker so se ljudje večinoma izselili, je klub propadel. Pa vendar se v marsikakani taki naselbini nahaja še vedno sto, v nekaterih slučajih po več sto rojakov. In ko se dobera prepičala o vzroku, vidiš, da je bil v klubu le tajnik nekoliko aktiven. Ko se je izselil, ni bilo nikogar, ki bi se pobrijal za nadaljevanje delavske politične organizacije, v dopisu pa so navedli za vzrok slabe delavske razmere, izseljevanje itd., včas pa brezbriznost, kar je največkrat edino pravilno pojasnilo, ker je resnično.

Glencoe ima vse prej omenjene neprimlikke. Dvajset milj naokrog ni nobenega čela. Premogovnik ne obratuje že več let. Druge industrije ni. Ljudje so bili večinoma primorani iti v oddaljene kraje za kruhom, eni se vozijo milje daleč. Klub št. 2 pa živi dalje!

Sodrugi in prijatelji delavskega gibanja, pojdemo dne 15. nov. na Glencoe iz vseh naselbin v tem kraju, da izkažemo tej mali skupini našo solidarnost in priznanje. Ovi radi prihajajo na vse naše prireditve, pojdemo tudi mi na njihovo. Čul sem, da bodo imeli na svoji slavnosti več govornikov, in morda je na mestu, če bo od vsakega kluba v tem okrožju kdo izpregovoril nekaj besed v pozdrav in priznanje klubu na Glencoe. — Joseph Snoy.

V soboto v Girard

Girard, O. — V soboto 25. oktobra priredi klub št. 222 JSZ. kampanjski shod in potem zabavo. Vrši se v Slovenskem nar. domu. Govorila bosta Jos. Snoy in Anna P. Krasna. Po programu plesna zabava. Pridite vsi.

KLUB ŠT. 49 J. S. Z. COLLINWOOD, O.

VARIJETNI PROGRAM IN PLESNA ZABAVA
v nedeljo 26. oktobra v Slov. del. domu,
15335 Waterloo Rd.

SPORED:

1. a. Koračnica Godba "Blud"
2. Overture "Kmet in post", Franz von Suppe)
3. Kvartet "Jadrana", Podboy, Dojmovich, Stanovnik in Novak.
4. Toe Dance Ida Coff
5. Izvajanje na glasovir Ellen Burges
6. Gover Anna P. Krasna
6. a. Živa slika, s sodelovanjem pevkega zbora "Zarje" (odsek kluba št. 27 JSZ.)
- b. "The Song of Flame", Stephanie Česnik-Tollar
- 10 minut odmora.
7. Nastop Tirolske kmetake skupine v petju, plesu in igranju.
8. Nastop pev. zbora "Zarje" (odsek kluba št. 27 JSZ.)
9. "Šaljiva botra Nerga", igra v etem dejanju X.X. in X.

Po programu ples in prosta zabava.

Igra Barbič-Ivanush-Burges-Tanko kvartetni orkester.

Vstopnina 50c.

Pričetek ob 7. zvečer.

Collinwood, O. Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 26. oktobra v Slovenskem delavskem domu.

Klubi in društva, ako se niste, izvolite zastopnike!

Na zborovanje so dobrodošli vsi člani in somišljeniki.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles PogorelecSUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. — Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Komunisti in fašisti

Komunisti propagirajo diktaturo proletarijata. Tudi fašisti navadno operirajo z navidezno radikalnimi programi, ki jih zavijajo v rjuhe skrajnega nacionalizma. Fašistična gibanja v evropskih deželah so se počela tudi vsled nemalnih zaslug komunistov. Buržvazija noče komunistične diktature, pa je rajše začela uvajati svojo. Vsi skupaj pa so v "enotni" fronti proti socialistom.

Komunisti bi postopali v interesu delavskega razreda, ako bi rajše iskali stikov sodelovanja s socialisti, namesto borbe proti njim. Tako pa se čisto dogaja, da glasujejo komunisti in fašisti v raznih evropskih zbornicah, posebno v Nemčiji, skupno proti prelogam socialne demokracije. Komuniste bi moral družiti s socialisti skupen cilj — socializem. Teda "taktika", ta preklicana taktika jih loči. Veliko manj razlik v taktiki pa mora biti med fašisti in komunisti, če hočemo vzeti za podlago takemu sklepanju to, da vžle medsebojni skreganosti in pretepmo po ulicah v parlamentu le glasujejo skupno PROTI strankam demokracije. Komunisti v Evropi bi do zdaj že morali spoznati, da s to taktiko delajo škodo sebi in delavskemu razredu. Če postane fašist Hitler diktator Nemčije, ne bo sekal samo socialistične, nego tudi komunistične glave.

Delavski tisk je potreben

Delavske unije v Chicagu — konservativne kot so — spoznavajo, koliko škodo jim povzroča dnevno časopisje, ki sicer hlina prijateljstvo delavskim organizacijam, toda s svojimi poročili in članki stori kolikor more, da vodstvo unij istoveti s kriminalci, kar ni posebno težko, kajti vsak delavski agitator ima posebno v stvarkah priliko, da postane "policijski karakter". Razen tega je v čikaških unijah res precej raketerjev, ki bi spadali vse drugam kakor v delavske strokovne organizacije.

Že na konvenciji illinoiske delavske federacije so eni delegatje iz Chicaga jamrali, da imajo unije čezdalej težje stališče radi neprijateljskega časopisja. In tako so prišle na dan sugestije, da bi čikaške delavske strokovne organizacije ustanovile svoj dnevnik, kar seveda ostane le sugestija za dolgo časa. Odborniki priznavajo, unije priznavajo, da delavstvo v Chicagu potrebuje angleški delavski dnevnik, ali da bi kdo iniciativo zanj resno podvzel, tega ne. Bilo bi zelo težko uspeti s takim "delavskim" dnevnikom, kajti eni unijski voditelji so demokratje, drugi republikanci, eni so za tega, in drugi za onega politika, pa bi se med seboj ravsali in kavali, koga naj bi njihov dnevnik podpiral, in med tem bi shiral in propadel.

Unije potrebujejo svoj dnevnik, še prej kot dnevnik pa morajo dobiti nekoliko idealizma ter volje za delavsko politiko.

VISOKI STROŠKI S KRIMINALSTVOM

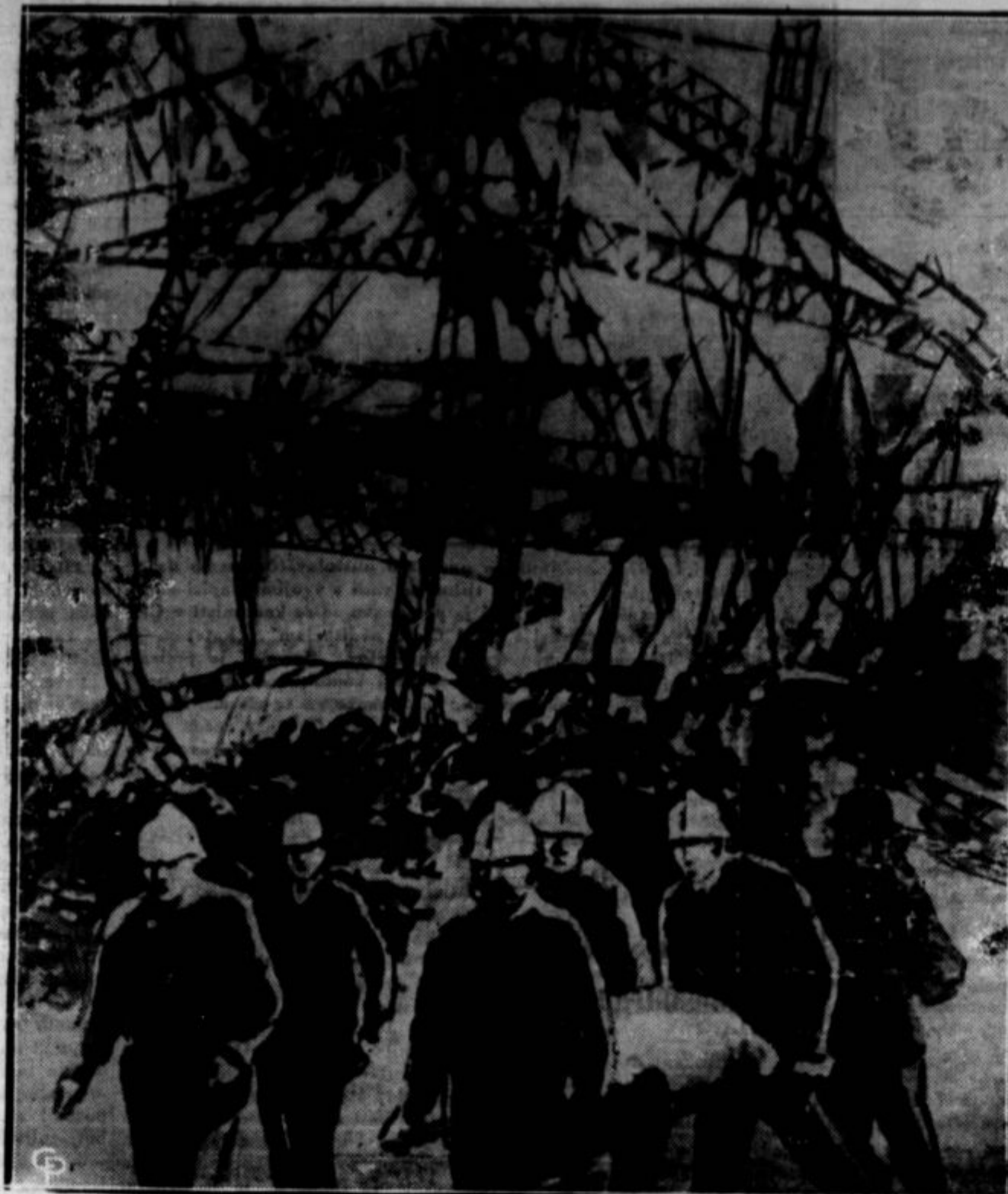
Statistika pravi, da stane vojna proti kriminalstvu v Zed. državah, in škoda, ki jo povzročajo zločinci, sedem in pol milijarde dolarjev letno. Statistika pa ne pove, da mnogo "vojščakov" proti kriminalstvu dobiva od njega "postranske dohodke" v obliki podkupnin.

Demoraliziranje ameriških političnih uradov je posledica koruptnosti profita lačnega kapitalizma. Če je ljudstvo kaj na tem, da se to stanje omeji in končno odpravi, se mora ločiti od kapitalističnih strank ter se pridružiti svoji.

NAJBOLJŠA TAKTIKA

Najboljša taktika je tista, ki je sposobna storjene napake priznati in jih popraviti.

VSE, KAR JE OSTALO OD ZRAČNEGA VELIKANA

Na sliki je ogrožje ogromnega angleškega zrakoplova R-101, ki je na žvagem poletu iz Anglije v Indijo eksplodiral, padel na tla in zgorel. Ta največja zračna katastrofa se je dogodila 5. okt. ponoči, ko je R-101 plul nad Francijo. 47 moških njegove posadke, med njimi najboljši angleški veščaki v zrakoplovih in en član delavske vlade, je bilo ubitih. R-101 je bil mnogo večji kakor nemški zeppelin, ki je dozdaj prestal največ dolgih poletov, dva v Zed. države. Angleška vlada je potrošila za njegovo konstrukcijo osem milijonov dolarjev. Gradili so ga na štiri leta. Bil je 777 čevljev dolg, ali le nekaj manj kot ogromni angleški parnik Titanic, ki se je potopil v koliziji s led: no goro prud 18 leti na dvoji plovi v New York. Bil je opremljen z najmodernejšimi kabinami, z velikim promenadnim krovom in mnogimi sobami. Glavna oboednica je imela prostora za 50 oseb. To je tretji angleški zrakoplov tega tipa, ki je končal s katastrofo.

LJUBLJANSKO PISMO

X. X., Ljubljana.

2. oktobra 1930.

Precej zanimanja je zbudila te dni demisijska ministra za rudnike in gozdove dr. Antona Korošca, slovenskega ministra v kabinetu generala Živkoviča. Izročil je kralju demisijo z u. temeljitvijo, da je potreben skrbne zdravniške nege, češ, da se je njegova bolezen poslabšala. Kralj je demisijo sprejel in imenoval za njegovega namestnika dosedanjega ljubljanskega bana inž. Dušana Serneca, slovenskega klerikalnega ministra v kabinetu generala Živkoviča. Izročil je kralju demisijo z u. temeljitvijo, da je potreben skrbne zdravniške nege, češ, da se je njegova bolezen poslabšala. Kralj je demisijo sprejel in imenoval za njegovega namestnika dosedanjega ljubljanskega bana inž. Dušana Serneca, slovenskega klerikalnega ministra v kabinetu generala Živkoviča. Izročil je kralju demisijo z u. temeljitvijo, da je potreben skrbne zdravniške nege, češ, da se je njegova bolezen poslabšala. Kralj je demisijo sprejel in imenoval za njegovega namestnika dosedanjega ljubljanskega bana inž. Dušana Serneca, slovenskega klerikalnega ministra v kabinetu generala Živkoviča.

O razlogih te spremembe v vladi ni točno znano ničesar, ker pač sedanje politične življenje ni javno ter zvezo šele za fakta kdaj pozneje. Mogoče pa je, da je ta sprememba v zvezi z vedenjem slovenskih klerikalcev, ki menda povečini ne odobravajo, da je Korošec sedel v vladi, ki je v izvajanju svojega programa marsikaterkrat zadela klerikalne ustanove v živo. Zlasti člani nekdanjega levega bloka klerikalcev so bili nezadovoljni z vedenjem svojega nekdanjega tako oboževanega dr. Korošca, ki je še poprej mnogokrat sedel na ministrsko stolico, kadar je bil položaj najbolj resen in neprijeten. N. pr. po atentatu na Radiča v skupščini, ko so padli strelji v predstavnike hrvaškega naroda, je dr. Korošec sedel na stol ministrskega predsednika, ko se je tega mesta menda vsak drugi bal. Nova vlada generala Živkoviča je postavila enotni jugoslovanski program ter ga začela brezobzirno izvajati. Politične stranke je razpustila, razpustila je vse telovadne organizacije razen Sokola, razpustila je torej eno glavnih klerikalnih trdnjav, Orla. Škof sam je protestiral ter objavil v časopisju odprto pismo vsem Orlom, naj ne vstopajo v nov "Sokol". V delu za vkoreninenje vere, da smo vsi v državi en narod, jugoslovanski narod, je vlada prav tako vestno izvrševala svoj načrt ter je cenzura "Slovenec" že mnogokrat prečrtala besedi "slovenski narod".

Radi vsega tega je "Slovenec" pogosto zapisal kako opozicijsko besedo, četudi bolj skrivoma, pogosto pa je z ironijo pisal o marsičem.

V tej vladi je bil dr. Korošec minister za gozdove in rudnike. Vsekakor je skušal vplivati na svoje slovenske nekdanje kolege, naj opustijo dosedanje politične aktivnosti. Ali je uspel? Menda ne.

Zdaj je na njegovo mesto stopil dosedanj ljubljanski ban inž. Dušan Sernec. Tudi on je bil svoj čas poslanec klerikalne stranke, toda že pred novim režimom je bil menda mnenja, da je treba tako hudi boj strank v državi preprečiti s tem, da se ustanovi nova državna stranka. Bil je torej že tedaj take misli, kakršno zastopa sedaj ta vlada. Zato so menda izbrali baš njega za Koroščevega naslednika.

Na to mesto so zelo upali bivši demokrati, ki jako delajo, da bi prišli bolj do veljave. Stavili so si menda cilj, da oni krog sebe zberejo ljudi, ki bodo med Slovenci delali za program sedanje vlade. Ni dolgo tega, ko je demokratski bivši minister in poslanec dr. Kramer skliceval po Sloveniji sestanke povabljenec, kjer so govorili o ciljih in delu za program današnje vlade. Z vseh teh sestankov so poslali ministrskemu predsedniku udanost ne brzojavke, znak, da soglašajo z njegovim delom. Ti sestanki so sploh bili pri nas znak, da se bo pričelo spet politično življenje, toda le pri prava za ustanovitev enotne in edine državne stranke.

Toda v vladi mora biti nekaj predstavnikov Slovencev, in ker so klerikalci v večini, so razumljivo vzeli v vlado bivšega klerikalnega poslanca inž. Serneca.

Toda mesto bana v Ljubljani je za zdaj prosto. Mogoče bo nanj sedel demokrat?

V Ljubljani je torej za nekatero vendarle nekaj upanja v teh zoprnih, deževnih dneh.

Da, jesen je prišla. Mestu se pozna. Ulice niso več tako prazne in asfalt ni več vse nehak, od solca, stavbna sezona se bliža h kraju, šolska sezona se je začela, promenado bodo meščani kmalu prenesli iz Ti-

volija v mesto, brezposelni delavci ne bodo mogli več spat na klopih v parkih in za živimi mejami, mrz bo pritisnil in iskali bodo azilov.

Z jesensko sezono pa se prične tudi gledališče, ki ga v poletnih mesecih ljudje — ki ne morejo na riviero ali na Bled ter imajo počitnice kar v svojih pisarnah in fabrikah — kar pogrešajo. In letos so nas pustili kar nekaj dolga čaka. Po navadi se je pričela sezona že v septembru, letos se je pričela šele včeraj, 1. oktobra. Operno gledališče pa se odpravi v soboto.

Program sezone, kakršnega je objavila uprava pred meseci, je kar razveseljiv. Dobre klasične stvari in dobre moderne stvari so nam v njem obljubili, zlasti v dramskem gledališču. Tudi slovenskih novitet bo letos nekaj na programu, dočim smo lani gledali samo eno izvorno delo, Lipahovo domačo komedijo "Glavni dobiček", ki pa je bila bolj poceni blago. To spregledanje slovenske drame so gledališču mnogi zamerili in mu očitali. Zakaj ljubljanska drama velja za centralno ognjišče slovenske dramske umetnosti, ki bi moralo imeti za svoj glavni smoter, uprizarjati predvsem slovenske izvorne drame, kar more dramska literatura uspešati le tedaj, če živi na deskah, ne v revijah. Tako pa smo imeli predlansko sezono dve slovenski noviteti, ki sta bili obe slabi, lani pa le eno, in tudi ta slaba.

Za letos obljubljajo več. Tako eno dramo umrlega dramatika Leskoveca, potem drame Preglaja, Gruma, ter Snuderlovo "Pravljico o rajski ptici", ki jo uprizarijo drevi kot drugo letošnje predstavo. (Sunderlova "Pravljica o rajski ptici" ne bo to pot prvič izpregovorila z odra, zakaj v pretekli sezoni so jo že uprizarili v mariborskem gledališču.) Po teh obljubah smo torej lahko pripravljeni, da bomo videli več slovenskih novitet in da skuša gledališče vršiti svojo dolžnost. Poleg domačega je tudi tuji repertoar skrbno sestavljen. Če se ga bodo le držali.

Dramsko sezono so včeraj pričeli z na novo naštudirano komedijo Shakespearea "Sen

krasne noči", katere premijera je bila pred desetimi leti. Režijo je vodil spet Sest, insceniral je novi inscenator Uljančič. Sodeloval je tudi balet, pevski zbor ter godba dravske divizije. Uprizoritev je tekla sprva zelo slabo, kasneje pa se nekoliko dvignila, a prevelikega veselja z njo nismo imeli. O uprizaritvi kakor tudi o vseh prihodnjih uprizaritvah bomo prinašali posebna poročila našega stalnega sotrudnika Venermerja, na kar opozarjamo posebno vse one sodrže, ki so za dramatiklo še posebej zanimajo.

Se morda čudite, da vam o delavskih razmerah in delavskem gibanju pišem najmanj in takole h koncu pisma? Ni treba. Pri nas je pač tako, da se o vsem težko govori, a še vse teže dela. Kaj bi imel povedati? Da rudarska kriza še ni rešena, da je obljub polno, a dejanj nič. Da je le še narava pomagala rudarjem s tem, da je krompir, ta temeljna hrana delavcev, obrodil dobro. Knapje so veselji, ker se obeta velika pocenitev krompirja (morda pade cena na 50 par za kg), toda kmetje so v prav tolikšni meri obupani. Zakaj kmetja žuli davek, ki mu ga nalagajo čimdalje več, a denarja ni. In ga pri takih cenah krompirja ne bo. Drugod jim je toča pobila spet ves pridelek, vso setev in travnike, tako da ne bo niti krme in bodo morali živino prodati. Kako bodo živeli? Žita pa v mnogih krajih jedva da je za setev. Izgleda, da so torej slabi, slabi za vse delavsko in kmečko prebivalstvo. Brezposelnost in slabe plače tu ter davki in malo denarja drugod — sam joj bo to zimo.

Rudarjem so obljubljali, da bodo spet delali vse delavnike, ne pa kakor doslej že vse to leto le po 4 dneve na teden. Vlada je obljubila, da bo kupovala premog za železnice le od domačih rudnikov, od državnih in trboveljskih. Toda dozdaj se ta obljuba delavcem še ni ne pozna. Sicer praznijo po revirjih velike zaloge premoga, toda to še ni nobena garancija, da bo zaposlenost večja. Pred vrati je tudi zima, a tudi ta ne jamči za polno zaposlenost. Saj se je ta zadnja kriza pričela baš v lanskim zimam!

Nič dobri časi niso za nas pred vrati!

Šubelj bo pel na koncertu "Napreja"

Milwaukee, Wis. — Na slavnostni priredbi soc. pevskega zbora "Napreja" v nedeljo 2. nov. nastopi v S. S. Turn Hall tudi znani operni baritonist Anton Šubelj, ki se je prošlo poletje vrnil z nadaljevanja svojih pevskih študij v Evropi. Več o programu v prihodnji številki.

NESREČEN KRALJ ZOG

Ahmed Zogu, katerega je svoječasno spravila v časopisje italijanska propaganda in ga potem proglasila za kralja Albanije, je bolan, ko se glase poročila. Nekaj z njim res ni v redu, kajti Zog, kot se sedaj imenuje, ni več tako "živahen" in junaki kakor je bil. Za spremembo včas poročajo, da se ženi na tem ali onem dvoru, kamor pošilja svoje poslane, toda gotovega ni nič, razen to, da je bil Zog, predno je postal kralj, oženjen, ko pa je bil po višan v "veličanstvo", je ženo radi njene plebejske krvi pustil v namenu, da si poišče kako dvorno gospodično za kraljico ter "dobro mater" albanskemu ljudstvu.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Marx je tedaj (1844) že zahajal med nemške delavske kroge v Parizu, ki so bili pristaši različnih tedaj vladajočih socialističnih in anarhističnih nauk; na nje je skušal vplivati v svojem smislu. Živo in včasih celo plodonosno se je zabaval tudi z Heinrichom Heinejem, ki je tedaj koketiral s socializmom. Prav tako se je čisto sestajal s Proudhonom in se je trudil, seznaniti ga s Heglovo filozofijo. Že v svojem prvem delu "Kaj je lastnina?" (1840) se je Proudhon igral s Heglovimi formulami in Marx je lahko upal, da se mu bo posrečilo, pridobiti ga za socializem. Proudhon, ki je prav tako kot nemški Weitling izšel iz proletarijata, je začel svoje delo z omenjenim spisom, ki je v splošnem vzbujajoče vplival na Marxa in nemške socialiste tem bolj, ko je Proudhon dokazal, da pozna nekoliko tudi nemško klasično filozofijo. Svoje vprašanje je ("Kaj je lastnina?") razložil sledeče: "Da podam to v Heglovi formuli, pravim: Skupnost, prvi način, prva določnost družabnosti, je prvi člen socialnega razvoja, teza; lastnina, nasprotje prvega — antiteza; če imamo sedaj tretji moment, sintezo, je vprašanje rešeno. Ta sinteza izvira le iz uničenja teze po antitezi; njene znake moramo torej poiskati v zadnji instanci, izločiti od tega, kar je nasprotno družabnosti, in v združenju obeh ostankov se potem pokaže pravi način človeške družabnosti." To je bilo vsekakor površno pojmovanje Heglove dijalektike, kajti kar je hotel najti Proudhon, ni bila nikaka sinteza, temveč kombinacija, ali vendar je bilo za francoskega proletarca lepo delo, ki je operiral z nemškimi filozofskimi formulami, in je vzbujalo najlepše nade. Marx ni hotel zamuditi te priložnosti in v "dolgi celonočni debati" je diskutiral s Proudhonom o Heglovi filozofiji. (Marx, "Beda filozofije"). Sredi tega dela pa so bili na željo pruske vlade izgnani iz Francije v jan. 1845 Marx in še drugi nemški sodržniki pariškega "Napreja". Marx je pobral svoja šila in kopita in šel v Brusel, kjer je s kratkimi presledki živel do izbruha evropske revolucije v februarju 1848. Brüsselski čas je izpolnil v glavnem z narodno-gospodarskim študijami, za kar mu je dal Engels na razpolago svojo nacionalno-ekonomsko knjižnico. Rezultate tega dela je podal Marx v kritiki Proudhona v "Misere de la philosophie" (Beda filozofije) l. 1847, kakor tudi v zelo instruktivni razpravi proti Heinzu: "Moralizirajoča kritika".

4. Bojevni spis proti Proudhonu.

Pierre Joseph Proudhon (rojen v Besanconu 1809, umrl v Parizu 1865) je bil sin malomeščanskih, revnih staršev, ki so pa dobro vzgojili svojega sina in mu omogočili, da je do svojega 19. leta obiskoval gimnazijo, čeprav ne zelo redno. Potem je postal stavec in korektor, mnogo se je bavil s starimi jeziki in s hebrejščino, polagoma pa tudi s socialno reformo, do čegar mu je pripomogla štipendija njegovega očetovskega mesta; l. 1838. je šel v Pariz, kjer je spisal svoje prvo delo "Kaj je lastnina?", za to je takoj želel veliko priznanje, ki je še bolj okrepilo njegovo prirojeno nagnjenje k domišljavosti, ki jo je delil s svojim rojakom Charlesom Fourierom. Odgovor na ono vprašanje: "Lastnina je tatvina" se mu je zdel tako genialen, da je po odklanjanju kritiki francoskega zgodovinarja Julesa Micheleta menil: "V tisoč letih se ne rodita dva taka izreka, kakor je ta." In vendar je smisel tega izreka tako star kot komunizem sploh. Radi nezadostne duševne izobrazbe je Proudhona lahko varala odlična živahnost in vznešen tok njegovega govora. Njegovo glavno delo "Sistem gospodarskih nasprotstev" (1846) naj bi splošno nemško filozofijo s francoskim in angleškim narodnim gospodarstvom in njegov avtor je mislil, da ga bodo morali sedaj občudovati nemški socialisti, zlasti Marx. Temu je naznanil to svoje delo v nekem pismu in je pričakoval "stroge kritike". Kritika je izšla v "Misere de la philosophie" (Brüssel 1847, toda svojega namena ni mogla več doseči, ker je stvarna razlika med obema postala že nepremostljiv prepad. Marx je že skoro dovršil svoj materijalistično dijalektični in revolucionarni socializem, Proudhon pa je položil temelj svojemu gospodarsko-federalativnemu in mirovnemu anarhizmu. S svojim prodornim razčlenjenjem, s svojim dobro urejenim znanjem in s svojim močnim srdom nad oholimi napadi na vse socialistične šole in voditelje, je Marx ostro obsodil Proudhona in ga je razkrinkal kot diletanta filozofije in ekonomije, pri čemer je zahteval svoje lastno zgodovinsko in gospodarsko naziranje. (Dalje prihodnjič.)

O IZOBRAZBI

Za vsako naučno teorijo stoji politična teorija. Imamo kapitalistično izobrazbo in delavsko izobrazbo. In imamo kapitalistično teorijo, ki naglašja, kakšna bi delavska izobrazba morala biti. — Dan Griffiths.

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Miška leže na hrbet. Dolgo strmi v modrikast, kodrast oblak, ki plava po tujem, daljnem nebu. V črevah ga je jelo pikati, v ustih se je pojavila slina. Izpljunil je. Stisnil je glavo z obema rokama in jel obuvati lapti. V notranjosti je čutil, da mu vstaja srce. Ogleduje slabe pete na laptih, počasi stresa prah z nogavic. Skrivaj pogleda na Serjoškovo žep, kjer je skrit zapeljiv žebelj. Počohal se je po glavi. On skrbi za vse, išče prostor na vlaku, pomaga Serjoški zlestiti na lokomotivo, žebelj pa je našel Serjoška in ne on. Udaril je Miška z nogavico po opeki in rekel:

— Dobro. Obdrži svoj žebelj, ne maram ga.

Serjoškove ustnice se odpro, oči pomežiknejo. Žebelj tišči v pesti, zdi se mu, da je prirastel k dlani. Če bi mu Miška hotel s silo vzeti žebelj, bi nastal tepež. Ničesar bi že ne smel narediti!

Miška pogleduje Serjoško izpod čela. — S takšnim človekom naj potujem? Ako je treba moj kruh jesti — si ti prvi. Za žebelj bi se stregel z menoj. Kdo te je rešil pred orta-čeko? Se marsikaj se ti bo zgodilo, če te ne bom branil. Tudi kruha ti ne dam več! Ostani sam s svojim žebeljem...

Serjoškove ustnice so podhrtevale, oči temnele. Pest se je za trenutek nekoliko odprla, a zopet se trdnjeje stisnila. Ni mu baš za žebelj. Zakaj neki je Miška takšen? Zakaj on, Serjoška, ne sme ničesar storiti?

Šla sta. Serjoška je hotel iti z Miško. A Miška ga je odrinil.

— Hodi, kjer hočeš, ne potrebujem te!

Serjoška je potegnil skozi nos in šel za Miško. Pogledal je žebelj v pesti, obrisal ga je ob hlače. Škoda ga je. Da bi mu ga ne dal, pa tudi ne gre. Miška ga je odpeljal v tuj kraj in sedaj bi ga lahko zapustil na cesti pri Kirgizih.

Otožnost se ga je lotila. Oblizne žebelj z jezikom enkrat, dvakrat, potem pa reče nenadoma:

— Miška, uganil, kje je.
— Ni potrebno.
— Mislili, da mi ga je žal?

Miška se je oddahnil.

— Zlodej, končno si le uvidel, da brez mene ne moreš nikamor.

Sklenila sta, da žrebata kar v Miškini kapi.

— Dve palčici, ena večja, druga manjša. Serjoška se je obotavljala.

— Ogoljufaj me. Narediva drugače!

— Narediva!

Miška je vzel kamenček in rekel:

— Obe pesti stisnem. Ako pokažeš pest, v kateri je kamenček, je žebelj tvoj, ako pokažeš pest brez kamenčka, bo žebelj moj.

Dolgo je Serjoška premišljeval, katero pest naj pokaže. Mižal je, gledal v stran, celo molil je tiho:

— Daj bog, da primem za pest s kamenčkom.

— Ugibaj hitreje!

— Leva pest!

Miška je cmoknil.

— Bedaček si! Vedno imam navado držati v desnici...

Serjoška vzame iz žepa zaigrani žebelj. Glad se oglašuje huje in huje. Z žebeljem v žepu ni občutil gladi. A sedaj pa se mu zdi, kot da je ves trebuh prazen in da je v ustih strašno pusto.

Miška se je hvalil.

— Kakšno srečo imam! Ko pridem domov, naredim kaj iz tega žebja ali pa ga prodam kovaču za sto rubljev.

Serjoška je porazno dvignil glavo.

— Za sto... No pač preveč.

— A kaj? Železen je. Za vse je dober.

— Sto rubljev ne da zanj nikdo.

— Staviva za dva koščka kruha!

Otožnost je objela Serjoško. Prešla sta dvajset korakov, pa je dejal:

— Prodaj! Najdem pa drugega, boljše-ga...

10.

Za postajo so goreli ognji. Vonjalo je po vrel vodi, čebuli, krompirju, po tlečem gnoju.

Tu so kuhali, tu so tudi opravljali potrebo. Nage babe s srajcami, na trebuh spuščeni, razkuštrane in neumite, so iskale na robovih sraje uši. Pokale so jih z nohti, polagale na vročo opeko in gledale, kako se, obžgane, napihnejo. Moški z odpetimi hlačami so sklanjali glave nad obrnjenimi pasovi hlač in pogosto pljuvali na umazane, okrvavljene nohte.

Okrog stranišča z dvema sténama je stala ogromna vrsta, večja kakor pri kotlu z vrelo vodo. Vsa livada za postajo, vsi jarki okrog so bili že onesnaženi. In ljudje, polni uši, so v tej nesnagi kar otopeli.

Vlaki so prihajali in odhajali.

Srečnejši so se odpeljali na odbijačih, na strelah.

Nesrečnejši pa so taval po postajah po cele tedne, se zvijali v spanju, v možganih pa se jim je bledlo. Matere so plakale nad lačnimi otroci, lačni otroci so grizli materam suhe, izsesane prsi.

Miška in Serjoška sta za hip postala pri tujem ognju. Miška je začel brskati s tanko palčico po pepelu. Razkuštrana baba je divje zakričala:

— Idita k vragu! Tat tatinski, izgini!

Mužik, z napol zapetim kožuškom je planil na Miško.

— Kaj hočeš?

— Ničesar. Svoje iščem!

— Ne približuj se!

Na peronu, v kotu pred klopjo je ležal Tatarček. Z obrto glavo je glasno govoril v kamenito, sivo tišino.

— Oj, alla! Oj, alla!

V drugem kotu se je valjal mušik, razprostrti rok, z rdečo, nepočesano brado. Po bradi in po umazanih laseh so lezle kakor mravlje po mravljišču debele, sive uši. Vztrepetavala je noga v raztrganih onučah, a druga je bila stegnjena in negibna. Na brkih pod mokrim nosom je sedela velika zelena muha s sivo glavo.

Serjoška je vprašal:

— Zakaj leži?

Miška ni odgovoril.

Košček umazanega kruha poleg mušika ga je vabil z nepremagljivo silo. Miška je razumel, da mušik umira in je pomislil:

— Dobro bi bilo, izmakniti mu ta košček!

Ljudi ni, nikdo ne vidi. Tatarček leži na trebuhu. In če me tudi zagleda, ne ujame me. Zase vzamem nekoliko več, Serjoški dam manj, zato ker je tudi manjši.

Miška stopica semintja, mimogrede pogleda skozi okno. Noge so mu radi sladkega občutka prve tatvine nenadoma oslabele, obraz in ušesa so mu postala vroča. Pogledal je Serjoško s širokimi očmi in hitro pošepetal:

— Pogledj tja!

— Kam?

— Tja, za vrata!

— Eden, dva... dobro je!

Serjoška stoji za vrati in vprašuje:

— Miška, kaj naj pogledam?

— Ne glej več, ni treba...

Po peronu so bežali mušiki za postajnim načelnikom in ga rotili, naj jih pusti na vlak.

— Načelnik, sodrug, bodite tako dobri in pustite nas, da vstopimo!

Čakajte, čakajte, sodrugi, ne smem!

Tudi Miška je tekal za mušiki.

Mušiki so obstali in tudi Miška se je ustavil, držeč za roko Serjoško, ki vsega tega ni prav nič razumel.

Mušiki so sneli kape, tudi Miška je snel staro očetovo kapo in sunil Serjoško:

— Odkrij se!

Nič ni pomagalo. Mušiki so začeli zmerjati. Tudi Miška je rekel, kakor kak odrasel:

— Podkupnino hoče...

Pozneje so zagledali neko gospo. V laseh je imela razne glavničke.

Takšne je videl v Samari. Pokojni oče jih je imenoval fintiključke. Gospa je stala pri vходу zelenega vagona. Na rokah dva zlatista prstana. V enem ušesu bleščeč uhan, tudi zobje so se zdeli drugačni kakor pri ljudeh. Samo zlato. Zraven stoji dečki ji gledajo v usta. Gospa vrže košček kruha med dečke, ki si takoj skočijo v laze. Vsi planejo na kup in se prerivajo kakor žabe v močvirju. Nato se zopet postavijo v vrsto. Gospa vrže skorjico.

Miško je poprijel srd.

— Kruh meče, neumnica.

Popravlil je vrečo in naskočila sta s Serjoško.

— Lovi, tudi jaz bom lovil.

Miška ni velik, a zelo gibčen. Cel stric Nikanora, ki se je boril z pestmi kakor nihče. Če udari za ušesa, zaigra iznenada godba v glavi.

Gospa zagleda dečka v širokih laptih in vrže večji košček. Miškove nozdri so se razširile. Dvignil je desno pleče, dva je hkrati prevrgel, na tretjega je sedel. Po-tisnil mu je glavo k zemlji, stisnil vrat kakor s kleščami.

(Dalje prihodnjič.)

Vtisi iz Goriške

Piše Matt Petrovich

Povsod italijaničina.

Kakor v šolah, tako se rabi tudi v javnih uradih izključno italijanski jezik. Kraljev odlok z dne 15. oktobra 1925 se glasi:

“V vsakem civilnem in kriminalnem sodnem postopanju je veljaven edino italijanski jezik. Prošnje, spomenice, apelii in drugi dokumenti, kateri niso spisani v italijanskem jeziku, se ne bodo upoštevali.”

Ta odlok je veljaven, ne samo za sodnije, ampak za vse vladne urade, kakor tudi za pošto in železnice. Kdor ne zna italijansko, mora imeti s seboj tolmače kadarkoli na kako opravilo v javnem uradu. Isto tako so tudi vse vladne objave tiskane samo v italijanskem jeziku. Naš slovenski kmet pa se mora poučiti o vsebini teh objav kakor najbolje ve in zna.

Časopisje.

Slovenci na Goriškem so imeli svoje čase mnogo časopisov, kot dnevnik “Edinost” v Trstu, “Goriško Stražo” v “Novice” itd. Vse to časopisje je bilo počasi zatrto, tako da imajo danes goriški Slovenci samo en list, tednik, kateri se imenuje “Novi List”. Urednik tega lista pa mora biti zelo zelo previden, da ne pride navzkriž s postavami. Pred par leti je eden urednikov bilve “Goriško Stražo” napisal članek, “Zakaj plačujemo davke”, v katerem je dokazoval, da so Slovenci upravičeni do slovenskih šol. Petmesečni zapor je bil posledica istega članka. Vsak kritičen članek je bil takoj cenzuriran in uredniki so bili več v ječah kakor pa v uradih.

“Novi List” je precej razširjen; tiska se ga namreč v 21.000 izvodih. Ta list je edina duševna nit, katera danes veže naše rojake na Goriškem. S pomočjo tega lista se seznanjajo drug z drugim in se obveščajo o lokalnih dogodkih. Ta list jim je tudi edino sredstvo o svetovnih dogodkih. Pošiljanje slovenskih listov iz Amerike v Julijsko Benetico je popolnoma ustavljeno. Isto velja tudi za časopisje iz Jugoslavije. Ves čas mojega bivanja na Goriškem mi je edino ljubljanski “Slovenec” prišel parkrat v roke. Sploh so naši rojaki kulturno popolnoma odrezani od ostalega sveta.

Cenzura.

Delokrog cenzure se ne konča pri časopisju. Njena roka posega tudi v korespondenco osumljenih oseb. Poštne pošiljke niso izvete, kar dokazuje sledeči dogodek. Moj tast je živel dolgo let v Ameriki. Ko je po vojni odšel v stari kraj, sem mu večkrat poslal kak časopis, ker so ga zanimala novice iz Amerike. Pred par leti sem mu poslal “Ameriški družinski koledar”, katerega izdaja Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicagu. Koledarja ni nikdar prejel, pač pa je dobil hišno preiskavo. Kar pet orožnikov je prišlo v hišo. Preiskali so vsak kot, prebrskali vse knjige in staro časopisje. Ker ni bilo ničesar sumljivega, niso odnesli s seboj nič drugega kakor neko angleško pisano pismo. Pozneje so bili gotovo zelo presenečeni, ko

jim je bila raztolmačena vsebina pisma. Bilo je namreč no-voletno voščilo, katerega so poslale moje hčerke svojemu staremu očetu.

Organizacije.

O kakšni slovenski organizaciji, bodisi politični, kulturni ali gospodarski, danes ni govora. Politčne organizacije so v današnjih razmerah nepotrebne in sploh nemogoče. Edina politična organizacija v Italiji danes je fašistična stranka. Sicer spada tudi nekaj Slovencev v to stranko, ali pravih fašistov, kateri so v nji s srcem in prepričanjem, je med Slovenci malo. Govoril sem z večimi Slovenci, kateri so člani fašistične milice, a po njih govorjenju sem spoznal, da jih je v fašistično stranko privedla želja po kaki službi.

Vse slovenske kulturne organizacije so prepovedane. Tudi dramatično društvo v Gorici ne eksistira več. Zadnja slovenska igra v Gorici je bila igrana menda l. 1925. Isto velja za številna pevka društva goriških Slovencev. Petje slovenske pesmi pomeni — sovražni čin proti državi! Edina slovenska pesem, katero sem slišal v Gorici, je bila predvajana na gramofon, a še takrat so morala biti vsa okna trdo zaprta, da se ni čula na ulico.

Kakor kulturna, tako so izginila tudi vsa gospodarska društva, kmetijske zadruge, društva obrtnikov in delavske unije. Edine gospodarske organizacije v Italiji so danes sindikati, katri so pod fašistično kontrolo. Ti sindikati tvorijo gospodarski sistem fašizma. Strajki so prepovedani, in vsi spori med delavci in delodajalci se morajo predložiti v rešitev industrialnim sodiščem ali tribunalom. Proti odlokom teh sodnij ni priziva. Teoretično so ta sodišča nevtralna, a praktično so se izkazala ekonomska sužnost za italijansko delavstvo. Kadar izgubi delavstvo pravico do štrajka, ter svobodo govora in tiska, izgubi vsa svoja najboljša obrambna sredstva.

Uspehi raznarodovanja.

Marsikdo vprašuje: Bodo li Italijani uspešni pri svojem raznarodovalnem delu goriških Slovencev?

Isto vprašanje sem stavil jaz odličnemu voditelju goriških Slovencev. Sledeče mi je odgovoril:

“Italijani imajo jako slabe uspehe pri svoji raznarodovalni politiki. Nemške metode raznarodovanja so bile bolj uspešne. Slovenci smo videli v Nemcih nekakšen superioren narod, narod z višjo kulturo. To naziranje je bilo vzrok nemških uspehov na Koroškem in Štajerskem. Vse drugače je s Slovenci v Italiji. V obeh Slovencev so Italijani narod z niz-

jo kulturo od naše. Tudi nasilne metode raznarodovanja, katerih se poslužujejo, prinesejo namesto uspehov trdovraten odpor. Največja nevarnost za naš narodni obstoj je izseljevanje. Mnogo naših izseljencev se ne vrne več. Ko izumrje stari rod, bodo prišla njihova posestva v roke Italijanov.

V zvezi z izseljevanjem nam preti druga resna nevarnost. Izseljenci so večinoma mladi fantje. Posledica tega je, da imamo surplus mladih deklet, godnih za možitev, katera bodo primorana poročiti Italijane. Otroci teh mešanih zakonov bodo seveda prej Italijani kakor Slovenci. Kljub temu se bomo zdržali Slovenci kot narod še dolgo, dolgo vrsto let.”

Ta mož je tip naših goriških Slovencev. Obupa ne poznajo ti naši bratje. Pritisnjeni so k tlom, oropani svoje kulture in svojega jezika, njih narod-

ni domovi so požgani, organizacije razpuščene, časopisje zatrto, šole zaprte. Izgubili so vse. Le nekaj niso izgubili. Tam na dnu srca vsakega goriškega Slovenca tli iskra upanja na končno rešitev iz tega obupnega položaja. Kdaj pride ta rešitev, odkod pride in na kakšen način pride, tega ne vedo. A prepričani so, da mora priti.

(Dalje prihodnjič.)

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ŽAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Sodrugom v Clevelandu.

Seie kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, ihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

“New Leader”

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina: \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnina: no zanj sprejema “Proletarec”.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.

Trgovina s mešanim blagom. Peči in pralni stroji naša posebnost. Tel. Herminie 2221.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

Office hours at 3724 W. 26th Street

Tel. Crawford 2212.

1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily

at Hlavaty's Drug Store

1855 WEST 22ND ST.

4:30—6:00 p. m. daily.

Except Wed. and Sunday only by appointments.

Residence Tel.: Crawford 8440.

Ali rabite perje za blazine?

Pišite po vzor-ke katere vso-komur pošljemo ZASTONJ. Ina-mo tudi že zgo-tovljene blazine. Za popolno za-dovoljstvo jam-čimo.

ALBERT STETZ FEATHER CO.

138 Passaic St., Passaic, N. J.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov “Proletarca” za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljete naročilo pravočasno!

Slabe čase

se lahko prebrede, ako imate hranilno vlogo v zanesljivi banki.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Wm. B. PUTZ

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST., CICERO, ILL.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG

4002 West 26th Street,

CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne, v torek, četrtek in petek od 1. pop. do 8. zvečer.

Tel., LAWDALE 4872.

V FRANCES WILLARD BOLLINSNICI

od 9. do 10. popoldan ob torkih, četrkih in sobotah.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK

vogal Crawford and

Ogden Ave.

(Ogden Bank Bldg.)

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

Tel. Crawford 2893.

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponatisa iz Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje).

"Hočem," je iztrgal vesti trenotek. "Odpusti mi Hedy, nisem vedel, da je tvoja ljubezen tako velika."

In je še tisti dan stopil pred njenega očeta. Oče je imel od radosti kalne oči in je poljubljil svojega bodočega zeta.

Dva dni po tem dogodku, je Jean Gray odpotoval...

Jugovzhodno od tega mesta leži mesto Philadelphia. Brzovlak, ki po večkrat na dan vzdržuje zvezo med tema mestoma, prevozi razdaljo devetdesetih milj v petih dveh urah.

Barboa je v družbi svojih dveh pomagačev zamišljeno strmel skozi zamegleno steklo drvečega vlaka. Se enkrat hoče poizkusiti; morda pa se mu vendar posreči uresničiti svoj lepi načrt. Tedaj bo z mirnim srcem objel svojo drago Hedy. Usesal se bo v njene ustne, se zagrebel v njeno sloko telo in užival po velikih burnih nočeh mirno družinsko veselje. In ako se mu še nocoj ne posreči? Ugriznil se je v spodnjo ustnico. Ta plašna misel se je zajela hipoma vanj. Bila je grozna, bila je kakor nasilna pošast, ki hoče s silo razkrinkati čarobno masko sredi plesa in pokazati za nasmehom ljudem grdo figuro pod njo. Kaj, če ga razkrinkajo? Kakor pošastna zver poteptana od herojev in meča pravice bo ležal uklenjen pred svetom... "Zločinec! Podlež!" bodo pljuvali vanj. Vsa sreča se bo pogreznila v globino in on bo moral zaničevan in tisočkrat proklet umirati za vlačnimi zidovi.

"Ne," je izblebetal polglasno, "do tega ne sme priti!"

"Kaj govorite, Jean?" iztakne Vels iz knjige pogled v kateri je pravkar čital zabavno zgodbo. Barboa se je dvignil s sedeža, se sklonil k tovarišu in mu pošepetal: "Vrag se je zarij v moje srce."

"Da," je dostavil potem, ko ni dobil odgovora, "po vsej sili se mi vriva težka slutnja... Zasačili nas bodo!"

"Ha, ha, ha..." se je Vels nasmejal prav od srca, "jaz imam pa prav sedajle najlepše misli v glavi."

Pošastno je sopljal vlak in se zarival s peklenko hitrostjo skozi temno noč. Govorili so in se smejali, kakor da bi se odpravljali na letovišče in ne na zločinski posej. Sploh imajo nekateri zločinci navado, da tik pred zločinom ne dražijo živcev z bližnjo prahodnostjo, ampak se razgovarjajo in zanimajo za stvari, ki niso prav v nikakoli zvezi z njihovimi načrti. Najbolje je bil razpoložen vsekakor Vels, ki je s teatralnimi kretnjami razlagal in opisoval lov, ki ga je bil nekoč priredil na medvede. Barboa ga je poslušal z napol priprtimi očmi, dokler se ni končno zopet zagledal skozi okno. Dolge goreče vrvi so bežale mimo njega, se vile, vzpenjale pa zopet padale. Med temi gorečimi vrvmi je za drvečo pošastjo bežala skozi noč zala ženska. Roke je stegovala naprej, zginila za trenotek pa zopet strmela vanj.

"Hedy!" je zajekal Barboa, "ti greš z menoj?"

Takrat sta se ulila preko njenega čela dva črna curka krvi...

"Hedy!"

Sklenila je roke proti nebu in se pogreznila... V tem trenutku sta pridrvela v coupe dva dijakina in se prepirala. Barboa je potegnil z roko preko oči in se nasmešnil.

Uro na to je na nebu zakrvavelo nebo. Danilo se je. V kalnem mraku so bežale mimo drvečega vlaka silhuete brzovravnih drogov, ki so drugače nemo stale kakor strazarji ob progi iz dneva v noč, iz noči v dan. Malo kesneje so izstopili in se izgubili v množici sredi živahnih ulic...

Tretji dan je sprejela Hedy razglednico. "O Božiču se vrne!" je z razpetimi rokami stekla k očetu in materi.

Šesto noč po prihodu trojice v Philadelphia, bilo je ravno od šestnajstega na sedemnajstega decembra, je divjala skozi zamrte ulice ostra burja. Pinove luči so nemirno trepetale, ljudje ki so se zakasneli, so hoteli po ulicah in se poskrili po stanovanjih.

Barboa je ravno stopal s tovarišema v strazarski uniformi po ulici, ko se jim privlači nasproti puana dvojica. Čuden prizor! Strazarji so sicer v precej pospešenih korakih stopili po ulici dalje, a ona dva sta se opotekala za njimi, proklinjala in uganjala budalosti. Nadzornik Vels jima zagrozi, da ju da takoj ukleniti in odvesti v hladilnico, ako...

"He, he," se mu zareži v besedo prvi, "izvolite! Oooo, kar peljite naju na stražnico, kar peljite; tam imajo udobna prenočišča, he, he..."

"Uklenite ju!" sikne nadzornik. V naslednjem hipu sta imela povezane roke.

"Capina!" pihne Barboa ježno v dvojico. "In sedaj nas pričakajte tu na pločniku, dokler se ne vrnemo! Tako," ju je potisnil ob zid. Oba sta z bedastimi očmi prikimala, a

ko so oni trije nadaljevali pot, sta tudi onadva capljala za njimi. Strazarji so podvzivali korake, da bi capinom pobegnili — a fakina nista zaostajala.

Za tretjim ogliščem, pred moderno urejeno veletrgovino so obstali; prvi strazarji in za njimi usiljiva dvojica.

"Lezita!" jima je ukazal nadzornik, "in zaspita, kladji pijani!" Vdana sta legla in kar hitro zasmrčala. Barboa in pomagač sta spretno odprla glavna vrata in se izgubila v temen hodnik. Vels si je napalil cigareto in se brezskrbno oziral po ulici. Nikjer žive duše. Kak užitek! V naslednjem trenutku je eden izmed dvojice vtaknil v usta ponikljano stvar slično ustniku. Nadzornik se mu je od srca nasmejal: "Kaj želite pušiti, gospod? He," hotel mu je ponuditi cigareto, a tisti hip je oni z reskim piskom predrnil tisujo.

"Kaj briješ norce, bedak?" se je raztogotil vels; zakaj take otročarije bi lahko vznemirile in predrnile zehajoce strazarje! Oni pa se mu je zarežal z obraz in zopet zapislili. Tedaj so se za bližnjim ogliom premaknile temne sence.

"Divjak!" je segel nadzornik po piščalki. "Daj sem! Piskal boš jutri za zamreženimi okni." Sklonil se je k njemu, da bi mu iztrgal piščalko, ko pa se je ozrl, je opazil, da stojita za njegovim hrbtom dva strazarja. V mraku ni razločil obrazov in je bil uverjen, da je pritekel na pisk Barboa.

"Vrag zeleni," je dejal še vedno sklonjen, "temu bedaku treba premeriti prsi z bodalom. Daj sem, pravim!" Tisti hip mu je sinila v glavo kri. Vanj je bilo uprtih četrto črnih cevi. Hotel je zgrabiti svoj samokres, a že je začutil, kako se mu zateguje krog vratu jeklena zanka. Brez besede je omahnil in se zgrudil. Ležeča fakina, ki nista bila nihče drugi kakor pretkana detektiva, sta se dvignila. Z bliskovito naglico jima je tretji strazar, ki je vstal kakor iz zemlje, prešepnil verige. Velsu so sneli umetno brado, mu potisnili v usta debel zamašek in mu tako onemogočili dati od sebe kak glas. Vse se je zgodilo moliče, brez besede.

"Izreden plen," je dejal eden izmed strazarjev.

"Naprej!" je ukazal drugi. Zvezanega laži-nadzornika so odnesli na vogal sosednje zgradbe. Pri njem je ostal le eden izmed detektivov. Počasi je stopal krog njega in se mu režal: "Nu, kako se počutite prijatelji?" Vels je od časa do časa skušal pretrgati verige in spona, a imel je mnogo premalo moči.

"He, he," se je nasmejal detektiv, "kaj želite pušiti, gospod?"

Ostala četvorica je takoj nato nastavila past ostalima dvema zločincema. Eden izmed njih se je navezal umetno Velsovo brado in mirno čakal pri izhodu, dočim so se ostali trije poskrili v hodnik.

Tekle so minute, dolge in nestrpne — a onih dveh ni hotelo biti. Strazarji so postajali od trenutka do trenutka nemirnejši. Ali naj planejo na njiju? Opašna stvar! Zločinci so izvezbani strelci! Dobiti po neumnosti kroglo v glavo ni šala! Sklenili so, da se ravnajo po prvotnem načrtu. Minilo je pol ure — nikogar... Posvečevanje...

"Naprej!" je odločil končno poveljujoči. "Naperite samokrese!"

Premaknili so se z neslišnimi koraki. Kakor mačke so se priplazili v notranjost — trgovina izropana, blagajna izpraznjena — a o zločincih nikakega sledu. Kakor bi se pogreznil v zemljo... Preplašeni so se ozirali strazarji ter stikali po omarah in celo po večjih predalih — a zločincev nikjer... Vse prazno. Zaman so nastavljali samokrese v razstavljene pupe — nobena se ni hotela premakniti. Iz nobene cevi se ni pokadilo... V naslednjem hipu pa je opazil najpretkanejši izmed njih, da je okno priprto. Pobegnili! Za njimi! Z bliskovito naglico so zdrveli na ulico. Za vogalom, kamor so bili preje položili ujetega pretkanca in mu postavili cuvača, je ta ležal brez njega. Kam je izginil detektiv? Prisluhnil so. Culo se je stopicanje.

"Rešiti ga hočejo," je menil bradati in pol-fazal na ležečega, ki je zaman suval z nogami ter dajal neke znake. Poskrili so se pa sta po pločniku pritekla dva raznašalca jutranjih časopisov. Iznenadenje na iznenadenje. Vse poizvedovanje zaman.

"Hehe, ali ta nam ne uide," je stegnil bradati desničar vanj, ki je od trenutka do trenutka postajal nemirnejši. Da bi kaj zvedeli, so se sklonili k njemu.

"Govori, lopov!" mu je posvetil prvi v obraz, a tisti hip so vsi okameneli in odskočili... V zvezancu so spoznali v uniformo preoblečenega detektiva.

"Zaboga!"

"Napadla za-za-za," je jecal siromak, ko so mu izvlekli zamašek, "za hrbtom... preoblekli... zve-zali in zbežali..."

Razkačen je treščil onj vlomilčivo brado po pločniku: "Ajde k vragu se ti!"

(Dalje prihodnjic.)

Moderne trgovske smernice in bodočnost slovenskih trgovcev

Piše Joseph A. Siskovich

Postrežba, oglaševanje in dobra volja so nerazdružljivi faktori uspešnega podjetja.

Začetni članki so podali analizo tendenc malih prodajaln. V njih sem povdarjal, da brez postrežbe in dobre volje nobena trgovina dobro ne uspeva. Navedel sem različne metode postrežbe in kaj vse store in nudijo veletrgovine, da izpodrinejo male. K analizi dobre volje smo dali temeljne nauke k ustvarjanju iste. Zaključno sem objubil spisati članek, ki bi naj podal osnovne nauke o "kaj tvori dober oglas" in kje je najbolj primerno oglašati. Vse premalo se razumeva dejstvo, da je sestava dobrega oglasa stvar, ki zahteva poznavanje ljudi, njih psihologije, stremeljenja in udejstvovanja. Večina trgovcev je nazora, da je oglas kot drevo, katerega je treba le malo potresti, in glej — dolarji padajo z njega. Večina oglašuje na tej podlagi; malo je takih, ki bi skušali s pomočjo oglasov uspešno pridobivati nove odjemalce. V ogleđtem temu dejstvu bi moralo tudi glede oglasov veljati pravilo, da čevljar naj popravlja čevlje, krojač krpa obleke, oglaševalec pa piše oglase.

Mali trgovci potrošijo nemalo dolarjev za oglaševanje. Navadno prepustijo sestavo oglasa nevéščemu nabiralcu oglasov, ali pa sami "nekaj stlačijo skupaj". Ako navedejo svoje ime, naslov ter dejstvo, da imajo razprodajo ali kar že, mislijo si, da so s tem napravili dober oglas. In gorje nabiralcu oglasov ali listu, ako ni nobenega uspeha. Če bi istemu trgovcu dal vse potrebno orodje in orodje, da izdela par čevljev, pogledal bi nas debelo ter se opravičil, da tega ne zna. To bi storila večina izmed nas. Vse drugače je kadar se gre za oglas; postopi se skoro sleherni ne glede ako razume kaj pomeni oglas in kaj je treba praviti v njega, da bo dober — da bo eventualno vrnil odziv. Da bomo mogli razumno motriti ta posel, si najprvo odgovorimo na važno vprašanje: Kaj je oglaševanje?

Oglaševanje je trgovsko sredstvo, katerega cilj v prvi vrsti je pridobiti publiko za stvar, ki se jo oglašuje.

Oglaševanje je življenska potreba slehernega trgovca; sploh vsak trgovec bi moral dati največ pozornosti ustvarjanju dobre volje potom pisane besede — oglaševanja! Oglaševanje je bistveno sredstvo za pospeševanje nakupovanja, — povečava stike z ljudmi in jih pridobiva v krog odjemalcev ali klientov. Da ne bo kdo mislil, da se podcenjuje njegovo oglaševalsko sposobnost, bodi povedano, da težkoče niso v sestavljanju oglasa, kajti vsakdo zna nekoliko pisati; prihajajo pa iz tega, da je težko zapisati kar človek misli. Učinkovati na čitatelje je kaj lahka stvar, ali učinkovati nanje natančno tako kot želi oglaševalec, to je težko in zahteva sposobnost ter treniranje.

Čustva so najmočnejše sredstvo za vsako dejanje: bodisi za vojno, revolucijo ali nakup kake stvari. Ako pripravite loveka, da čuti o kaki stvari, tedaj bo to, kar od njega pričakujete, storil; brez pripravljanja ni začetka dejanja. Kdor zasleduje oglaševanje, bo pritril, da so oglasi naših trgovcev večinoma zelo zelo slabi. Največ prostora v oglasu vzame ime lastnika trgovine in naslov; včasih se celo dogodi, da pride ime dvakrat v oglas — spodaj in zgoraj. Eni oglašujejo na način, ki je za spoznanje boljši, vendar ne najučinkovitejši. Takemu oglaševanju pravimo opisovanje blaga, ki ga ima na prodaj. Imamo še tretji način, in to je oglaševanje, ki odjemalcu direktno dokazuje potrebo, ko-

rist ali kar že in pove mu, zakaj in kako lahko dobi oglašeno blago. Z drugimi besedami, oglašuje se na tri načine: prvi, ime oglaševalca ali trgovine; to je dobro za institucije; drugi z opisovanjem blaga; tretji z vidika odjemalčevih potreb. Slednje je za trgovce najbolje. Eni to delijo na dva dela, ki sta: oglaševanje za takojšnjo prodajo svojega blaga — ali, z oglaševalnim pritiskom poberejo smetano izmed odjemalcev, drugi pa pridno dobiva vse odjemalce, kateri so v stanju kupiti njegovo blago in zraven tega se trudi pridobiti najmanj 15% novih odjemalcev letno v nadomestilo onih, ki neizogibno zapustijo njegovo trgovino potom preselitve ali smrti — da, celo več, on stremi za tem, da odstotek novih odjemalcev dvigne preko te procentualnosti. Oglašuje in si ustvarja nove odjemalce. Slednje vrste oglaševanja imenujemo konstruktivno reklamo, kajti ta gleda v bodočnost in zida na tej podlagi. To je najtežji način. V naših listih zasledite mogoče povprečno en tak oglas v vsaki izdaji.

Oglas mora imeti štiri stvari, včasih celo pet, da se ga lahko imenuje oglas. Ako nima teh elementov, tedaj to ni več oglas. Te stvari ali osnovni elementi so:

1. Pozornost.
2. Zanimanje.
3. Želja za tako blago.
4. Nakupovanje.
5. (Včasih) previdnost.

Kaj to pomeni onemu, ki hoče sestaviti oglas?

1. Pozornost: Noben oglas nima pomena za trgovca, ako ne obrne čitateljevo pozornost nase. Stenski koledarji so dober vzgled. Slike na njih so večidel pripomoček za pridobivanje pozornosti. Če je slika lepa ali zanimiva, obrne vašo pozornost nase in s tem tudi na firmo, ki je oglašena na koledarju.

2. Zanimanje: Sama pozornost ne drži veliko, ako ne privde človeka do tega, da se začne zanimati za oglaševani predmet. Kakorhitro obrnete njegovo pozornost na oglas, morate to tako urediti, da bo prehod iz pozornosti na zanimanje najlažji.

3. Kakorhitro imate njegovo zanimanje za predmet, morate v njemu vzbuditi željo, da bi lastoval stvar, ki jo oglašujete.

4. Nakup: Če imate njegovo željo po stvari, ga privedite počasi do odločitve, da bo kupil, bodisi takoj, kot včas opazate v nekaterih ogasih,

ali pa v bližnji bodočnosti, ko ga bo potreba dovela do nakupa.

5. Treba je odstraniti ali pa umiriti previdnost v odjemalcu. Ako imajo zaupanje v vas in vaše podjetje, je to lahka stvar. Obroki, cene in postrežba so elementi, ki odpravijo vsako sumničenje in previdnost, kajti, kakorhitro odjema-

lec ve, da je res lahko brez skrbi, kupi.

Ime trgovine ali lastnika pride zadnje. Tu imate jasen dokaz, da odjemalca briga le JAZ in nič drugega. Oglaš naj sledi gornjim stopnjam in ime boste nekaj kar bo res podobno oglasu.

Načinov, kako se vzbudi pozornost, pridobi zanimanje in iz tega napravi prehod v željo po nakupu ter zadnji korak — odločitev in nakup, ne bom tu razkladal, kajti vzelo bi za vsakega dober članek. Objubil sem dati osnovne nauke o elementih, ki tvorijo dober oglaš, in te sem podal. Končam v prihodnji številki.

MOŠKE OBLEKE

100% IZ ČISTE VOLNE

\$16.50

LAWDALE CLOTHING HOUSE

3649 West 26th St., blizu Lawndale

Zadružna banka Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najbližjemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejši dostav; denarnih pošilk in Ameriko v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakade na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-16 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Luksuriozna črta v Evropo

KADAR se pripravljate na pot v Evropo, poslužite se priložnosti, ki jo vam dajo najhitrejši in najmodernejši parniki Severno-nemškega Lloyda. Zahtevajte od agenta, da vam izda tiket družbe NORTH GERMAN LLOYD

Direktna in najkrajša črta je via Bremen do kateregakoli kraja v centralni Evropi. Dobro znani parniki BREMEN — EUROPE

COLUMBUS — BERLIN — STUTTGART — DRESDEN

imajo izborne akomodacije v kabinah III. razreda in alove radi fine hrane ter postrežbe.

Odhod vsak teden. Posebna božična vožnja s parniki BREMEN — 6. dec. BERLIN — 11. dec.

EUROPE — 16. dec. Potnike spremljajo vodniki iz čikaškega urada

Rezervirajte si prostor čimprej pri lokalnem agentu ali v uradu NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH STREET CHICAGO, ILL.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA ATLANTIC PRG. & PUB. CO. 2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Landale 2012 A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarce".

Razveselite svoje in prijatelje v stari domovini z vašim posetom v praznikih.

POSEBNI BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO

na divnem Cunardovem parobrodu

AQUITANIA, ki odpluje iz NEW YORKA V CHERBOURG

v sredo 3. decembra

pod osebnim vodstvom gosp. M. EKEROVIČA iz newyorškega urada Cunard Linije, ki je dobro znan našim potnikom; skrbel bo za vso udobnost izletnikov in jih rešil vseh potniških skrbi. Obilo zabave, udobne kabine in dobra domača hrana za parniku.

Poskrbite si rezervacijo takoj. Obrnite se na našega lokalnega zastopnika, ali pa na

CUNARD LINE 346 No. Michigan Ave., CHICAGO, ILL.

"Za varnost vašega denarja si kupite Cunard Traveller's čke."

"Moje osebne ambicije"

III. Ko je omotica, takoj je stopil predme moj tužni položaj. Opravljam dolgo izpoved. Moj prijatelj, ki zblizuje starše z otroci in otroke z atom in mam, me je razgalil. Kar v dveh listih je napisal, da hočem kaj vem kaj vse izkoristiti v svoje osebne ambicije. In zapisal je tudi — 15.000 ljudi je lahko bralo, da živim od organizacije, torej jo izkoristim, in da izrabljam v ta namen drugo organizacijo itd. Ničesar drugega mi ni preostajalo kakor da vnebovpijoče grehe priznam in se izpovem. Se malo vode! Dobro, zdaj nadaljujem:

Sei sem na počitniško turo v interesu svojih osebnih ambicij na stroške dobre matere jednote in po zaslugi dobrohotnih odborikov, in sem začel takoj pridigati ljudem (žal, malo jih je bilo): Jaz sem drugačen govornik kakor ste jih čuli do zdaj. Jaz vam ne pridigam o razrednem sovraštvu; jaz ne govorim zoper vašo vero, niti ne hvalim vere. Jaz sem tukaj zato, da vas zblížam, ker mi smo vsi rojaki, pa bili že katoličani, butlegarji, nihilisti, biciklisti, komunisti ali pa socialisti. Vede, jaz sem prvi od SNPJ., ki se žrtvujem za vas, da vas zblížujem brez strankarstva, in predvsem, da zblížam starše z otroki — no da, bratje, jaz zblížujem ...!

Govoril sem tjavendan, ljudje so se potili in zdehali, pa tudi meni je bilo vroče. Res je imel prav nadzornik Nebodiga Treba, ki je zatrjeval, da ne bo ljudi, in prav zares je bila to velika škoda za moje osebne ambicije. Kajti, če ne bo ljudi, in če me ne vzljubijo, kako vraga naj naroče svojim delegatom — cvetu milega naroda, da naj glasujejo zame, da jaz, ki sem edino izobražen, edino nestranski, ki študiram — (ne vem sam kaj študiram), ki študiram — to se pravi, jaz sem študent v univerzi (prasa narazen), jaz, ki zblížujem otroke s starši, ki sem zoper in proti in absolutno proti vsaki politiki — ako ni protisocialistična — jaz sem urednik po božji volji, narod — oj, ti predobri narod, spoznaj — izvoli me — ne pusti me koprniti, ne pusti, da se stajam v svojih osebnih ambicijah!

Slabo mi je bilo, pa sem splezal na hrib. Hladne sapice so mi pomirile učeno glavo. Saj ne morem zato, če sem učen, če sem filozof, če sem odlični književnik. Vzlic temu pa sem hvaležen stvarniku, da nisem zabiti, kakor tisti sakrabski nadzornik Nebodiga Treba, ki je izvor te moje izpovedi.

Shoda je bilo konec. Osemnajst ljudi v dvorani! In jednota, dobra mati, je plačala veliko več sedežev in najemnino dvorane! Sramota (za narod). Ampak v dopisu sem ga neznansko pohvalil. Pisal sem, da so rojaki dobri, vljud-

ni, lepe otroke in krasne vrtove imajo, se ne kregajo, so vražijo politiko in so skoro vsi za demokratiškega predsedniškega kandidata Smitha. Rekel sem jim: Ne morem pomagati, če uredniki našega glasila vašega prepričanja za pivo ne upoštevajo. Jaz sem sam zoper in proti, ali sem zdaj brez moči. Jaz tudi ne vem, če mora biti politika sama taka, kako jo pridigajo rdečkarji v Chicagu. Sem zato, da naj glasilo piše kakor želi večina: Torej zdaj za Smitha, drugo leto pa za kar bo že, ali pa proti, če potrebujem. Saj tudi veter ne piha vedno v eno stran.

Naroda torej ni bilo, in velik kos mojih osebnih ambicij se je razblinil v praznih dvoranah. Inam pa zadoščenje, da sem se vsaj učil govoriti za plačo. Jaz, kakor veste, nisem govornik. Če so ljudje v dvorani, me posili jok, in plakam kakor otrok. To je neprijetno meni in drugim. Le kaka ženica plaka z menoj, toda ne po notah, kar povzroči več komedije kakor drame.

Ko sem se napotil iz svojega stanovanja v Chicagu na predavateljsko turo za dobro mater jednoto v interesu svojih osebnih ambicij, sem vzel taksi do postaje. To pa zato, da se ne pokvarim takoj od začetka v računih. Res, da dobiš v Chicagu čez dan kjer hočeš na pol prazno poulično karo pullmanske velikosti, ampak to stane samo 7c, jaz pa sem vendar človek, ki hočem živeti od organizacije.

Pomislite, računam sem dobri materi jednoti (in ta mi je v svoji dobrohotni naivnosti račun tudi izplačala) samo za potniško zavarovalnino tekom moje počitniške ture deset dolarjev. Če bi se slučajno pripetila nesreča, kar bogvaruj, bi dobra mati jednota ne dobila niti centa, ker sem na njene stroške zavaroval pač sebe, ne nje, in tako bi bila ona kar dvakrat na škodi. Vrhutega bi bili njeni predstavniki moralno obvezani, da bi me v krasnih srce trgajočih jokajočih govorih poveličevali v mučenika, ki je dal življenje za dragi narod in ljubljeno mater jednoto. V testamentu sem imel zapovedano, da v tem slučaju nadzornik Nebodiga Treba ne bi smel biti zraven in če bi prišel, bi moral reditelji paziti, da ne bi črhnili niti besedice, kajti ko hitro on to stori, takoj se vidi, da so lepe in priučene in strahoma opazite, da se smehljaja. Uf! Jaz ne maram smehljaja, jaz ljubim plač, jok, ki reže do mozga!

Vidim, — moje osebne ambicije so skupne ... Prijatelji na Lemontu v svojih priprošnjah zame niso bili uslišani ... Moje nade, oj, kje so moje nade?!

Obljubil sem v namenu, da potolažim sumnje v dobrih srcah odborikov dobre matere naše slavne jednote, da bom u-

stanavljal društva mladine. Lepo, so rekli. Naj gre fant, so rekli. Potrebno je, da bi že šel, so rekli. Jaz pa sem si mislil: Zdajle je čas, ko imam jaz čas, to se pravi, nobenega drugega opravka. See America First je poletno, je počitniško geslo. Jaz bi svojega denarja v ta namen ne zapravil — kajti to je proti načelu nojih osebnih ambicij, in zato sem si izbral ugoden čas — pred sejo glavnih odborikov, ki so zakrknjenih src in ne vedo kako je treba zblíževati otroke s starši, in ki niti ne vedo, da sem jaz za zblížanje biciklistov in nihilistov, in da smo koncem konca vsi samo Slovenci, Slovenci, Slovenci, no ja, saj smo samo Slovenci, ne pa socialisti, Kraševci in Ribničanje.

V namenu ustanovitve mladinskega društva sem splezal nekega poletnega dne na Pike's Peak. Dognal sem, da tam ni članov SNPJ. in zblíževati nisem mogel nikogar, kajti gora in sneg sta že zdaj tesno skupaj. Toda jaz vendar ne morem v blag namen plezati zastonj, pa sem v svrhu svojih osebnih ambicij dodal k svojem računu tudi tole:

Vožnja iz Omaha v Denver in vrhinja postelja v pullman kari	\$24.45
Napitnina	.25
Večerja na vlaku	1.00
Prtljaga, telefon, kopelj, likanje obleke	1.90
Prenočišče v Denverju, napitnina, telefon	1.85
Električna železnica, napitnina	.67
Denver—Colorado Springs, bus	2.80
Poulična železnica in telefon	2.50
25c. Likanje obleke \$1.25	1.50
Hotel v Colorado Springsu	2.50
Vožnja iz Colorado Springsa v Pueblo	1.80
Stroški s prenočiščem (dva dni)	1.50
Iz Pueblo v Colorado Springs	1.80
Soda otrokom v Pueblo	1.05
Hotel \$2.50; napitnina 35c;	
Pike's Peak in nazaj \$6.50	9.39

Na ta način se moj račun vsled mojih osebnih ambicij nadaljuje toliko časa, da prerašče tisočak. Meni je žal, zelo zelo žal, ker se moje nade niso uresničile. Moji prijatelji, ki so mi pomagali do te ture, so enako vroče upali, da bom na konvenciji vsled svojega zblíževalnega in soda-voda-programa izvoljen za urednika. Veliko so se trudili zame. Se pravila so v osnutku priredili tako, da bi lahko postal za urednika pozneje, ako bi me konvencija zavrgla. In ta tisočak ni edina vsota, ne edini čas, ki je bil na stroške dobre matere porabljen za moje in mojih prijateljev osebne ambicije.

To je težka izpoved! Le zakaj nisem rajše ostal doma in raztresal gnoj po njivah!

Ne! Jaz ne obupam. Kdo pa je nadzornik Nebodiga Treba? Navaden zabitež, ki primerja glasilo naše dobre matere k stranišču! (Seveda ni to res, ampak mi trdim to za tegadelj, ker nam tako narekujejo interesi naših osebnih ambicij. Saj tudi Smith ni kandidiral za predsednika zato, da bi mi pili 2.50% pivo, in Hoover ni dobil predsedništva z nalogo, naj poskrbi, da se bi nam dobro godilo. Jaz nisem šel na zblíževaltursko turo zato, da bi seznanil sinčke in hčerke z atom in mam, ampak šel sem vsled svojih osebnih ambicij in pa kar mi je tako najboljšje kazalo.

Verjemite, jaz se ne bi spuščal v to težko izpoved. Toda razkrinkavanja so me prisilila v to. Zato moram, hočeš-nočeš. Saj sem dolgo odlašal. In pravijo, da se bom še zagovarjal, in da bom še odgovarjal za veliko reči.

Povem vam, zdaj, ko sem začel, mi je pravzaprav čisto vseeno. Grehov in besed imam dovolj za leto dni, če me prej ne doleti pravična kazen.

Zopet mi prihaja slabo, prosim vode. Vi, tu naokrog, počakajte malo. Nadaljujem, ko mi odleže. — K. T.

Visok proračun

Odbor za sestavo proračuna čikaške mestne občine zahteva za bodoče leto \$82,382,406, ali devetnajst milijonov več kot pa znaša proračun za to leto.

Na sliki je del mesta Brady v Te- ka povodenj. Napravila je četrt mi- xasu, ki ga je to jesen doletela veli- lijona dolarjev škoda.

REPORTS AND COMMENTS

VIENNA TO BE CENTER OF WORLD SOCIALISM NEXT YEAR

In addition to the meeting of the Labor and Socialist International, the International Socialist Workers' Committee and other bodies closely allied to the International, it has just been announced that the second International Workers' Sports Olympia will be held at the same time as the L. S. I. Congress.

Plans are being made to invite representatives of all unaffiliated socialist bodies to meet with the Congress in order to form an international as all-inclusive as possible. Unquestionably, the 1931 Congress

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

OKTOBER.

GIRARD, O. — V soboto 25. oktobra priredi klub št. 222 J. S. Z. veselico in shod v Slov. domu.

DETROIT, MICH. — V nedeljo 26. oktobra predavanje v klubu št. 114 JSZ. Predavatelj Joseph Siskovich.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 26. oktobra v dvorani ČSPS.

SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ. bo imel v nedeljo 26. oktobra v pravnem Slovenskem domu dramsko predstavo in veselico.

COLLINWOOD, O. — V nedeljo 26. oktobra konferenca JSZ. v Slov. del. domu.

COLLINWOOD, O. — Veselica s programom kluba št. 49 JSZ. v nedeljo 26. oktobra v S. D. D.

NOVEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — Slavnost dvajsetletnice soc. pevkega zbora "Naprej" v nedeljo 2. novembra v S. Side Turn Hall.

GLENCOE, O. — Klub št. 2 JSZ. priredi slavnost 25-letnice v soboto 15. novembra večer v prostorih s. Antona Kravanja.

CLEVELAND, O. — V četrtek 27. nov. na Zahvalni dan koncert "Zarje" in igra "Grobovi bodo spregovorili". Vrši se v S. N. D.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 30. novembra v dvorani ČSPS.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v sredo 31. decembra v Lawndale Masonic Temple.

JANUAR 1931.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. januarja dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

FEBRUAR.

CHICAGO, ILL. Varijetni program v dvorani SNPJ. v nedeljo 22. februarja. Izvaja ga mladinski odsek kluba št. 1 v angleškem jeziku s sodelovanjem drugih klubovih odsekov.

PITTSBURGH, PA. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. feb. v Slov. domu.

MAREC.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. marca dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

MAJ.

CHICAGO, ILL. — Prvomajska slavnost kluba št. 1 v petek 1. maja v dvorani SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

For our next meeting comrade Benedict and Weston, members of the senior club will prepare a debate that will be very interesting. We urge all our comrades to attend and invite their friends. Our regular meetings are now held on the first Friday evening of the month.

On Saturday night October 25, the Young American SNPJ lodge is holding a hard time party at 116 Six Mile Rd. and Woodward. Everyone is asked to dress in the working clothes so as to make this affair look like the conditions that really exist. A prize will be given to the one dressed the poorest. All comrades and friends are invited to attend and enjoy themselves.

Branch 114 JSF. will sponsor a lecture on October 26, at 116 Six Mile Rd. at 2.30 P. M. and after the lecture dancing will follow until midnight. The principle speaker will be our well known comrade from Cleveland, Joseph A. Siskovich. One of his talks will be "Why Young People Should Become Socialists". This subject should prove very interesting, and we hope for a good attendance.

The city central committee, delegates of various socialist branches of Detroit, met October 6, at the Holbrook Hall. Among the delegates present was also the undersigned representing sub-branch 114 JSF. in place of comrade Rugel and Oblock who were unable to attend. At this meeting a suggestion was made to get a certain speaker who happens to be an official of the Parliament of England, now touring the United States to speak at a mass meeting. Also to have stickers printed and pasted throughout the city advertising our socialist candidates for the coming election. Among the socialist candidates we have comrade Wm. Travnik, the recording secretary of our sub-branch, running for state auditor. We appeal to all Slovences of Detroit to give their support to Wm. Travnik on election day. The discussion for permanent headquarters for the Socialist party of Detroit was deferred to the next meeting.

Andrew Gram Jr.

SOCIALISTS! READ

The Two New Best Sellers

SOCIALISM

What It Is and How to Get It

By OSCAR AMERINGER

32 PAGES Published Oct. 1930 10 CENTS

AND

ART YOUNG'S

PRIMER OF SOCIALISM

2-dozen original cartoons

by America's foremost cartoonist

24 PAGES Published Oct. 1930 10 CENTS

Literature Agents!

Send for quantity prices for your election meetings.

Socialist Party of America

2653 Washington Blvd., Chicago, Illinois.

SEDAJ JE MILWAUKEE 15 minut BLIŽJE CHICAGU

Štirje novi brzovlakovi so skrajšali čas vožnje med Chicago in Milwaukee na North Shore Line 15 minut.

Vsako uro ob uri

Drugi brzovlakovi v Milwaukee vozijo vsako uro ob uri z Adams in Wabash Loop "L" postaje. Vsi vlaki ustavljajo na Madison in Wabash, Randolph in Wabash, Clark in Lake, Grand Ave., Belmont Ave., Wilson Ave., Uptown Station in Howard St. Za informacije pokličite Traffic Dept., State 0517, 72 W. Adams Street.

Downtown Station 223 So. Wabash Ave.

Uptown Station Wilson and Broadway

CHICAGO NORTH SHORE AND MILWAUKEE RAILROAD CO.

Proga točnosti in postrežbe.

PEVSKO DRUŠTVO "JADRAN" COLLIWOOD OHIO

prijazno vabi tukajšnje in okoliško občinstvo na poset krasne operete

"ADAM RAVBAR"

v treh dejanjih.

Vprizori jo na odru Slov. del. doma,

Vaterloo Rd.,

V NEDELJO 2. NOVEMBRA.

Pričetek ob 7. zvečer.

Vstopnina: Prvi sedeži \$2, drugi \$1.50, tretji \$1.

Nastopilo bo okrog 50 oseb.

Pevske in orkestralne točke vodi g. John Ivanush. Pri opereti sodeluje Ivanushov orkester. Igral bo tudi na plesni zabavi po programu v spodnji dvorani.

Upton Would Release

Mooney and Billings

Upton Sinclair is the Socialist candidate for governor of California. In his first speech in the campaign he devoted one paragraph to Mooney and Billings. It was short, but it was concise. He said:

"If I were governor of California, what would I do about Mooney and Billings? I tell you what I would do about them. I would have a paper all made out, and all ready, and when I went to take the oath of office as governor of California I would not put my pen down but would sign the pardon of Mooney and Billings with that same pen and with the same motion of the hand. I would pardon all political prisoners and work for the repeal of the criminal syndicalism law."

Cashing In On Bigotry

It is hard to believe that Mr. Hoover, speaking so near Gastonia, was not deliberately trying to profit by Southern middle-class prejudices. In view of these prejudices it is especially unfortunate for the workers in the South and elsewhere that the Communists convicted in the Gastonia case have all jumped bail. Their trial was, I believe, unjust and their sentences were cruel. If Beal having once got to Russia had returned to face the bitter sentence laid on him in one of our horrible American prisons he would have been a hero. One may admit this and yet hold that the action of the Communists Party under orders from Russia in permitting these men to escape was a very great blow to the working class. Not primarily because money was forfeited but because good faith was violated. After this it will be almost impossible to persuade judges to fix reasonable bail in bitterly fought class struggle cases. They will not discriminate between Communist and non-Communist workers. It will be more difficult than at present to raise bail. Men and women, often of very moderate means, who have heretofore risked their money in assurance of the good faith of working class prisoners will now be afraid to take a chance. It is from this point of view that the Communists bail jumpers did a great disservice to the workers by yielding to the temptation which I admit must have been great. Blame, I think, falls on Communist policies more than on individuals.

—Norman Thomas.

Mussolini Admits Conditions

Mussolini, is salving, not saving, the people of Italy just like our politicians, the President down to the alderman are salving us. It's going to be better in a little time. That's what we have heard all year. Mussolini in addressing the Italian National Council of Corporations, representing capital and labor, told the members "we are leaving night behind us and are walking toward the dawn." He played safe however by warning his hearers against "excessive optimism". He thought it would take about three years before the present situation would be changed into one of "comparative prosperity". Some long night that. Three years between the darkness and dawn.

The Dictator summoned Hoover to his aid. Warning against expecting too much immediately Mussolini said, "No intelligent or honest man can expect miracles. Up to today not even President Hoover had been able to work miracles and he is the most powerful man in the world at the head of the richest country in the world." Maybe Mussolini doesn't know that Hoover told us last Spring the night was only going to be sixty days long.

Now how does the Dictator know there is going to be a change? That's very simple. Things are so bad they couldn't get worse unless an end came to all things. We had supposed things were different in Italy after reading what he has been saying recently and what his papers have been printing. But here are his very last words in this last speech—"Now the alternative is simple—either the end of all things or improvement. But since neither word economy nor humanity can die improvement must occur."

—Charles W. Erwin.

THE OPPOSITION

The automobile, Henry Ford says, has been the world's greatest agency for increasing intelligence.

Opposed to Mr. Ford is the solid opinion of the world's traffic cops.—Arkansas Gazette.

Take a pile of rocks, a little fire, some odds and ends of dishes and a skyfull of fresh air and you have the home of some of Chicago's unfortunates. On the lake front, where filling has been done for the Century of Progress (World's Fair of 1933), pieces of tin and squared rocks are at a premium among the "squatters". Their homes are just large enough to accommodate one or two men on hands and knees, but with a fire going on these chilly nights and every little chinking among the bricks a great deal of room is unwanted.—Above photo and note from The Chicago Daily News

Our Doings Here and There

By JOHN RAK.

"The Widow Roslinka", a comedy in three acts, will be sponsored by branch 47 JSF, of Springfield, Sunday, October 26, at the Slovene Home. This play was staged in Chicago by the dramatic section of Club No. 1 and was a great success. For a good comedy and an enjoyable evening, see "The Widow Roslinka".

Branch 45, JSF, of Waukegan gave an excellent program Sunday, October 12, at the Slovene National Home. Their one act appetta acquainted its audience with a variety of folk songs which were well managed by its characters. Following this was a recitation by Vincent Pink and a speech by Joseph Owen. Both made good impressions and received great applause. To conclude the program, a one act tragedy, "What Price Coal" (in English) was held. This play revealed the hardship and the conditions in the coal camps. Its characters impersonated their parts without any difficulty and successfully impressed the audience. All in all the time was well spent and enjoyed by a dance which followed.

After the conference of SNPJ, lodges of western Pennsylvania, which will be held at Strabane in the large hall of lodge Postojnska Jama SNPJ, Sunday, October 26, Comrade Jane Teit, will speak at a campaign meet-

Dynamic Detroit

The first meeting held by the English sub-branch of club No. 114 JSF, was well attended by the new members. A number of older comrades of branch 114 were also present. Our secretary treasurer Aggie Oblock and Bill Travnik, the recording secretary, successfully conducted the meeting. The next meeting will be held November 7th. Invite your friends.

Here is a suggestion. "All Quiet on the Western Front" a war picture is now playing in the theaters of our city. Those of you that possibly can, should see this picture. You will fully understand why the Socialist Party opposes all wars. This book is also available at our library. Don't fail to ask for it.

Sunday, October 26, at 116 E. Six Mile Road, club No. 114 JSF, will sponsor a lecture for this benefit of our public. Comrade Joseph A. Siskovich of Cleveland will lecture. His subject will be "The New Ideal of Mankind". His lecture will prove that Socialism is practical and why it should be put into effect. Why the present capitalist system has such a grip on the workers, and why it is so hard to get people for the Socialist ideal.

To the Youth of Detroit let me say, be there at 3 P. M. Sunday, October 26, and hear this message of comrade Siskovich. By attending we will show our spirit, enthusiasm and progressiveness. After the lecture a dance will be held until the late hours of the night.

H. Rugel.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

War plays are having their days now. Among the most popular war pictures taken from a book and written by one who participated in the debauchery has been "All Quiet on the Western Front". Since then another book and play equally as powerful in "Journey's End", has made a hit. Our Comrades will stage a war drama in Slovene this Sunday, October 26, at the C. S. P. S. Hall. The program starts at 3:00 P. M. and admission price is 75c. It is to be this season's first play and therefore important that a full attendance be had.

In So. Chicago, Lodge Delavec, No. 8, SNPJ, is preparing a big manifestation for November 16. They will be celebrating their 25th Anniversary with a variety program including speakers and well wishers from various parts of Chicagoland. Slovenes and Yugoslavs in our scattered Meropolis should manage to forsake all other doings on November 16th and send the members of Delavec Lodge into their second quarter of history with impressive style.

All through the spring, summer and now the fall months we've been hoping for a return of normal conditions. During all this while capitalists have been soothing us with false predictions of a turn for the better. But the conditions have gone beyond the control of the system so that "times" are worse today than at any other time this year. What are the unemployed of Chicago and other places going to do this winter? Yes, and what are the rest of the inhabitants going to do? Thefts and robberies are already becoming very numerous. As the cold will grip Chicago and as the unemployed will have less and less to eat and still less to shelter them what else can we expect? Understand, we do not foster thefts and robberies—but if the system does not permit a man the chance to earn a living, how can he manage to live?

Chicago's newspapers and charity organizations are out begging for funds for the unfortunate, which after all, is the proper thing to do. Yet these agencies serve the system which is responsible for existing conditions. This makes us say that it is terribly bad logic to support a system so that it may have the right to beg.

The advance notice of the Y. P. S. L. program for Sunday, December 7, was made with a view to reserve the date and to distribute the tickets

for a big attendance. In view of the length and diversity of the program the admission price of twenty-five cents is startlingly low, but this has been done to make it within the reach of all. Organizations and individuals should put in their orders for blocks of tickets at once.

This world of ours is always squabbling. In our city, state, country, in other countries. Look at Germany. The fascist representatives are making the government factions use every ounce of energy and intelligence against their wild and insensible tactics. But Germany is known for its skill and ingenious brains and it will surely survive the present staggering conditions. Our Socialist Comrades are a mighty force in the present struggle of readjustment.

To what extent are the leaders of the American Federation of Labor responsible for racketeering in the unions? Altogether, I would say. Because they know, and have known, that it existed and still exists. In the face of this knowledge they make no attempt to clarify the situation. If John Lewis' mine union isn't a racket for him and his tribe, what is a racket then? These rackets are tied in hand with political corruption. Especially is this so in Chicago, where an outlaw union of steamers has been run by a convict, released from penitentiary by the funds of the union through bribery. They need honest men to run union labor and organize it into a labor political party to obtain honest and just demands.

It's a difficult task but Chicago is getting somewhere in its prosecution of hoodlums and gangsters and racketeering. But it will take a long time to cleanse it completely because these evils have been deeply rooted into politics and the political machine and no small group of district attorneys can turn the trick in one administration.

The Chicago Traction plan was accepted at a special election. People voted for it because it would increase employment and unify the system. The people are still waiting for their jobs and the unified system and it looks like they will be kept waiting for a long time yet.

MORE ENGLISH

ARTICLES ON PAGE 7.

PROHIBITION IS THEIR MAIN ISSUE--WHY?

The Crying Need of the Day

By Eugene V. Debs

(The following is an appeal to the comrades by Eugene V. Debs while in prison. Four years ago October 20, Gene Debs passed away. His work and deeds stay with us. He pleaded with the workers to ACT, ORGANIZE, to take part in the greatest reconstruction in human history—to build the commonwealth of Freedom and Justice.)

There are in the midst of this historic campaign many demands upon the limited means and opportunities of our comrades to serve the cause, but there is among them one that stands forth so prominently and so appealingly that I can almost hear it cry for consideration.

Need I say to my comrades that the crying need of the day is ORGANIZATION?

Everything depends upon our being organized, and now is the time to do the work.

The whole future of the working class depends upon industrial and political organization, and every comrade should bend himself to the task as if his very life dependent upon it, as indeed it does if his life is of any value to himself or the world.

The industrial social democracy we aim to establish must be organized, and the industrial unions and political party of the workers are the means to that end.

The war almost destroyed the Socialist party in the United States. That is one of the chief aims and inevitable effects of modern wars.

In bourgeois wars the revolutionary elements are shoved into the first line trenches to shoot off one another's heads and at the same time shoot the head off the revolution, and thereby restore the status quo for another indefinite period.

The world-war would have destroyed the Socialist party IF IT HAD NOT BEEN INDESTRUCTIBLE.

But while the party survived, it was shaken to its foundations and stripped clean of everything that could not resist the shock. The test was a crucial one and the membership, though shattered, was purified and strengthened. The real revolutionary comrades stood true and saved the party, and now they have to rebuild it on a surer foundation and more powerfully and staunchly than before.

And this is now the crying duty of the hour!

We are strong or weak and we shall succeed or fail in exact proportion as we are organized on a revolutionary industrial and political foundation.

Listen a moment, comrades!

(This supremely important task appeals to you, to us all.)

Will you take hold now, and stick to the job, and do your part?

I appeal to you!

Attend the meeting of your local and plead the urgency of Organization!

If your local is weak, build it up and thereby help to build the needed Organization!

If your local went down in the cyclone, rebuild it as another unit in the party organization!

We should have a hundred thousand members again soon after the sun of the new year lights the world.

Take hold, comrades; I appeal to you, in the name of our beloved cause!

Take hold because you are a socialist, and know your duty, and have the will and energy to perform it.

You can get a new member or help to organize a new local, and you are going to do it because you know that a real socialist whose blood is red and whose heart is true proves his fitness to be in the cause by serving it with all his will and every atom of his power.

There are thousands upon thousands who are ripe for membership in the Socialist party.

There were never so many and they were never so ready.

The economic conditions from which socialism springs are growing more and more favorable as capitalism becomes more and more impossible and socialism more and more inevitable!

As capitalism rots, socialism ripens!

The only remaining virtue capitalism still possesses is as fertilizer for socialism.

The harvest spreads out white and abundant before us, waiting for the workers.

Let us all be workers; let us all take hold and do our part that the harvest may be the richest and most abundant we have yet gathered.

Get a new subscriber for some socialist paper; a new member for your local, or a dozen of each if you can!

Do your best and you will feel your best!

There is not one so poor but he or she can do something.

Do it and do it now!

I shall feel the vibration of it behind these bars and thank you with all my heart, for you are doing it for my comrades here, and for me, and for every weary worker bowed to the earth, every woman sewing her shroud in a sweatshop, every child in the skeleton clutch of poverty and famine and doomed to die without having lived.

Ours is the liberating movement of the ages.

Ours the Growing Cause of the Centuries!

It was born of the misery of the race.

It is consecrated to the cause of the oppressed.

It bears the scars of a thousand defeats but it grows stronger and braver and more invincible through them all, and it will never lay down the weapons of its peace-loving crusade, never cease its holy war until its triumph is complete and sets the whole world free!

PUBLIC OWNERSHIP PAYS

Railroad, telegraph and water power enterprises in Sweden which are publicly owned showed increased profits for the year 1929. The net income of the telegraph board was \$6,137,200 as against \$5,384,120 in 1928. The net profits of water power, railway and postoffice departments showed similar increases of more than a million dollars each over the preceding year.